

Profil ogólnoakademicki

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 67/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r.

RAPORT ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Nazwa kierunku studiów: ekonomia

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Uniwersytet Szczeciński, ul. Mickiewicza 64, 71-101 Szczecin

Data przeprowadzenia wizytacji: 13 - 14 kwietnia 2019 r.

Warszawa, 2019

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o procesie oceny.....	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	4
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia.....	5
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się.....	5
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się.....	8
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	16
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	21
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	23
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku.....	26
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	28
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia.....	30
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	34
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	37
4. Ocena dostosowania się Uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (<i>w porządku wg poszczególnych zaleceń</i>).....	38
5. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych ..	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa ...	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Tadeusz Kufel, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Barbara Pogonowska – ekspert PKA
2. dr hab. Bogusław Pławgo – ekspert PKA
3. mgr Hanna Chrobak-Marszał – sekretarz Zespołu Oceniającego
4. Mateusz Torba – ekspert PKA ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Wizytacja na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego na kierunku *ekonomia* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2018/2019. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci. Ostatnia ocena programowa na tym kierunku odbyła się w roku 2011 i zakończyła się wydaniem oceny warunkowej dla studiów I stopnia - Uchwała Nr 201/2011 PPKA z dnia 24 marca 2011 roku, oraz dla studiów II stopnia po uwzględnieniu wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy - także oceny warunkowej - Uchwała Nr 13/8/2011 PPKA z dnia 7 lipca 2011 roku. W roku 2012, w wyniku powtórnej oceny, wydano ocenę pozytywną dla studiów I i II stopnia (Uchwała Nr 503/2012 z dnia 22 listopada 2012 r.).

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z procedurą oceny obowiązującą w Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA). Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego (ZO) z Raportem Samooceny przedłożonym przez Uczelnię oraz sporządzeniem - na jego podstawie - przez członków wstępnych Kart spełnienia standardów jakości kształcenia. Zespół Oceniający odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie Raportu Samooceny oraz dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, przedstawicielami Kół Naukowych, Biura Karier oraz Biura Osób Niepełnosprawnych, z osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi, tj. przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, tworzących Radą Konsultacyjną Praktyków.

Przed zakończeniem wizyty dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	Ekonomia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia Studia II stopnia	
Profil studiów	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	Dyscyplina: ekonomia i finanse (dla I/II stopnia)	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	Studia I stopnia: 6 sem. – 180 ECTS Studia II stopnia: 4 sem. – 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych / liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	Studia I stopnia: 120 godzin – 4 ECTS Studia II stopnia: brak	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	Studia I i II stopnia: - <i>analizy gospodarcze</i> , - <i>ekonomia menedżerska</i>	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Licencjat / Magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	Studia I st. -50 Studia II st. – 16	0
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	Studia I st. -1854 Studia II st. – 965	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	91 ECTS (I st.) 60 ECTS (II st.)	-
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	120 ECTS (I st.) 93 ECTS (II st.)	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	63 ECTS (I st.) 53 ECTS (II st.)	-

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* jest zgodna z misją i strategią rozwoju Uczelni, odpowiada celom określonym w strategii Wydziału oraz w polityce zapewnienia jakości. Koncepcja ta jest zgodna z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe oraz międzynarodowe właściwe dla prowadzonego zakresu kształcenia.

Podstawowym przesłaniem misji jest jedność nauki, praktyki i dydaktyki. Zgodnie z misją Wydział ma być nowoczesną jednostką edukacyjno-badawczą, opiniotwórczą i doradcą, trwale osadzoną w regionalnej, krajowej i międzynarodowej przestrzeni, podejmującą działania dla zrównoważonego rozwoju w poczuciu społecznej odpowiedzialności, przyjazną pracownikom, studentom, absolwentom i całemu otoczeniu.

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* jest zbieżna z celami założonymi w Strategii Rozwoju na lata 2012-2020, a w szczególności: podniesieniem jakości badań naukowych, podniesieniem jakości i poziomu kształcenia oraz współpracą z otoczeniem społeczno-gospodarczym, tj. z Radą Konsultacyjną Praktyków. Przy tworzeniu i modyfikacji programu studiów dla kierunku *ekonomia* korzystano z opinii Rady Konsultacyjnej Praktyków - reprezentującej różne instytucje gospodarcze, w tym m.in.: SGI, Ciroko, FOSFAN, Agencja Rozwoju Metropolii Szczecińskiej, Euroafrica, ZincPower, Żegluga Polska, Bulk Cargo-Port Szczecin oraz LCL UK LTD.

Na kierunku *ekonomia* ustawiczne dąży się do poprawy warunków studiowania, wprowadzając nowe specjalności dostosowane do potrzeb współczesnego rynku pracy. Obecnie studenci studiów I i II stopnia mają możliwość studiowania na dwóch specjalnościach: *analizy gospodarcze* oraz *ekonomia menedżerska*.

Studenci studiów II stopnia mają możliwość studiowania współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, w ramach w ramach projektu „UNIWERSYTET 2.0. – STREFA KARIERY” (nr POWR.03.05.00-00-z064/17) od 1 października 2018 r. do 30 września 2022 r. w trybie interdyscyplinarnym w ramach „Interdyscyplinarnych Studiów Zaawansowanych” (ISZ). Każdy uczestnik ISZ studiuje równolegle dwa wybrane przez siebie kierunki studiów II stopnia i realizuje pod opieką dwóch tutorów interdyscyplinarny projekt badawczy. Jednocześnie korzysta z finansowego wsparcia badań oraz szeregu rozwiązań organizacyjnych oferowanych przez projekt.

Związek kształcenia z prowadzoną na Wydziale działalnością naukową obejmuje zagadnienia związane z zainteresowaniami badawczymi i specjalizacjami pracowników naukowo-dydaktycznych WNEiZ. Tematyka badań i prac rozwojowych jest zbieżna z programami dydaktycznymi na kierunku *ekonomia*. Do najważniejszych osiągnięć naukowych pracowników Wydziału, w ostatnich 5 latach, mających wpływ na kształcenie, zaliczyć można osiągnięcie w ostatniej oceny parametrycznej kategorii A, a także ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez pracowników, czego dowodem są awanse naukowe w ostatnich 4 latach (7 doktoratów, 10 habilitacji oraz 3 tytuły naukowe).

Zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy badana jest m.in. w ramach śledzenia losów zawodowych absolwentów. Procedura monitorowania, została uregulowana Zarządzeniem Rektora US nr 15/2017 z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie monitorowania karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu

Szczecińskiego. Dodatkowym działaniem pozwalającym uwzględnić opinie pracodawców o umiejętnościach i kwalifikacjach absolwentów Wydziału są spotkania i badania ankietowe przeprowadzane wśród zachodniopomorskich pracodawców. Ich głównym celem jest uzyskiwanie wiarygodnych danych o losach absolwentów Wydziału, które mają stanowić istotny element uwzględniany w procesie dostosowywania programów kształcenia do wymogów rynku pracy.

W procesie tworzenia programów studiów na kierunku *ekonomia* uwzględniono istotne cechy programów kształcenia realizowanych w szkołach biznesu tj. Warwick Business School (UK), London School of Economics and Political Science (UK) oraz Aalto University (Fin).

1.2.

Zespół Oceniający pozytywnie ocenia zestaw zakładanych efektów uczenia na kierunku *ekonomia*. Efekty uczenia się wpisują się w zakres dyscypliny naukowej *ekonomia*, (obecnie *ekonomia i finanse*), do której przypisany został kierunek *ekonomia*. Zestaw efektów uczenia się zarówno w odniesieniu do studiów I, jak i II stopnia, należy uznać za spójny z celami kształcenia na kierunku *ekonomia*. Jako cel kształcenia Uczelnia przyjmuje zdobycie przez studenta gruntownej i wszechstronnej wiedzy w zakresie teorii ekonomii i nauk społecznych oraz umiejętności analizy i interpretacji zjawisk ekonomicznych. Zakłada się także, iż studia mają na celu przygotowanie absolwentów do prowadzenia własnej działalności gospodarczej w skali lokalnej, krajowej lub międzynarodowej. Realizacja programu ma pozwolić na przygotowanie absolwentów do pełnienia ważnych ról w życiu gospodarczym i intelektualnym zarówno regionu, jak i całego kraju.

Studia I stopnia

W zestawie efektów na studiach I stopnia uwzględniono efekty kształcenia związane z kompetencjami badawczymi. Można tu wskazać na takie efekty jak:

- zna podstawowe metody matematyczne i statystyczne stosowane w badaniach ekonomicznych;
- zna podstawowe narzędzia gromadzenia i prezentacji danych społeczno- gospodarczych na poziomie makro, mezo i mikroekonomicznej;
- potrafi pozyskiwać podstawowe dane empiryczne z zakresu nauk ekonomicznych, potrafi analizować przyczyny i przebieg elementarnych zjawisk i procesów społeczno-gospodarczych, wykorzystując pojęcia stosowane w naukach ekonomicznych,
- potrafi prognozować zjawiska i procesy w gospodarce z wykorzystaniem podstawowych metod i narzędzi.

W zestawie efektów na studiach I stopnia uwzględniono efekty uczenia się związane z umiejętnościami językowymi, tj.:

- K_U13 posługuje się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Studia II stopnia

W zestawie efektów na studiach II stopnia uwzględniono efekty uczenia się związane z kompetencjami badawczymi. Można tu wskazać na takie efekty jak:

- zna podstawowe metody ekonometryczne stosowane w analizie i opisie zjawisk ekonomicznych,
- ma pogłębioną wiedzę o wybranych narzędziach gromadzenia i prezentacji danych społeczno-gospodarczych na poziomie makro, mezo i mikroekonomicznej,
- zna zaawansowane metody analizy danych społeczno-gospodarczych zwłaszcza metody z zakresu analizy wartości i ryzyka,

- potrafi właściwie analizować przyczyny oraz przebieg zjawisk i procesów społeczno-gospodarczych o zasięgu regionalnym, ogólnokrajowym i międzynarodowym.

W zestawie efektów na studiach II stopnia uwzględniono efekty uczenia się związane z umiejętnościami językowymi, tj.:

- K_U15 posługuje się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Można potwierdzić, iż w zestawie efektów uczenia się uwzględniono efekty związane z umiejętnościami badawczymi. W odniesieniu jednak do studiów II stopnia warto rekomendować wprowadzenie w zestawie efektów kierunkowych - efektu z zakresu metodologii badań naukowych, uwzględniającego umiejętność formułowania problemów badawczych, stawiania hipotez badawczych oraz dobierania odpowiednich metod badawczych.

Studia I stopnia

Zakłada się, iż student ma osiągnąć 23 kierunkowe efekty uczenia się w zakresie wiedzy, 14 efektów w zakresie umiejętności oraz 7 efektów w zakresie kompetencji społecznych. Kierunkowe efekty uczenia się generalnie prawidłowo zostały odniesione do KRK. Uczelnia ma jeszcze czas na ich dostosowanie do wymogów PRK.

Studia II stopnia

Zakłada się, iż student ma osiągnąć 18 kierunkowych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, 15 efektów w zakresie umiejętności oraz 8 efektów w zakresie kompetencji społecznych. Kierunkowe efekty uczenia się prawidłowo zostały odniesione do KRK. Uczelnia ma jeszcze czas na ich dostosowanie do wymogów PRK.

Zarówno w odniesieniu do studiów I, jak i II stopnia w ramach poszczególnych modułów kształcenia w kartach przedmiotów sformułowano szczegółowe efekty uczenia się w każdej z grup (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne). Wskazano również na ich powiązania z kierunkowymi efektami uczenia się. Powiązania kierunkowych efektów uczenia się ze szczegółowymi efektami dla poszczególnych modułów zajęć są przejrzysto zaprezentowane, a ich analiza wskazuje na spójność szczegółowych efektów uczenia się z efektami kierunkowymi dla poszczególnych przedmiotów ocenianego kierunku *ekonomia*.

Należy jednocześnie zauważyć, iż nie odniesiono szczegółowych efektów uczenia się do treści programowych. Jednak analiza treści kształcenia nie pozostawia wątpliwości, iż są one spójne z zakładanymi efektami uczenia się. Natomiast szczegółowe efekty uczenia się właściwie odniesione do zróżnicowanych form weryfikacji.

Praktyka zawodowa przewidziana jest w ramach programu kształcenia tylko na studiach I stopnia. Obejmuje ona 120 godzin i 4 punkty ECTS. Przewidziane dla tego modułu efekty uczenia się obejmują jedynie kompetencje społeczne takie jak: wykazuje gotowość kształcenia ustawicznego poprzez uzupełnianie i doskonalenie nabytej wiedzy i umiejętności oraz wykazuje się kreatywnością, jest otwarty na zmiany i potrafi działać w sposób przedsiębiorczy. Efekty te są spójne z efektami kierunkowymi. Warto jednak rozważyć uwzględnienie większej liczby i szerszego charakteru efektów kształcenia dla modułu praktyka zawodowa (o czym będzie mowa w kryterium 2.4).

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1 - *kryterium spełnione*

Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* jest zgodna z misją i strategią rozwoju Uczelni, odpowiada celom określonym w strategii Wydziału oraz w polityce zapewnienia jakości. Koncepcja jest zgodna z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy,

a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe oraz międzynarodowe właściwe dla prowadzonego zakresu kształcenia.

Na kierunku *ekonomia* ustawiczne dąży się do poprawy warunków studiowania, wprowadzając nowe specjalności dostosowanych do potrzeb współczesnego rynku pracy. Obecnie studenci studiów I i II stopnia mają możliwość studiowania na dwóch specjalnościach, tj.: *analizy gospodarcze* oraz *ekonomia menedżerska*.

Związek kształcenia z prowadzoną na Wydziale działalnością naukową obejmuje zagadnienia związane z zainteresowaniami badawczymi i specjalizacjami pracowników naukowo-dydaktycznych WNEiZ. Tematyka badań i prac rozwojowych jest zbieżna z programami dydaktycznymi na kierunku *ekonomia*. Do najważniejszych osiągnięć naukowych pracowników Wydziału, w ostatnich 5 latach, mających wpływ na kształcenie, zaliczyć można osiągnięcie w ostatniej oceny parametrycznej kategorii A, a także ciągle podnoszenie kwalifikacji przez pracowników, czego dowodem są awanse naukowe w ostatnich 4 latach (7 doktoratów, 10 habilitacji oraz 3 tytuły naukowe).

Uczelnia sformułowała zarówno kierunkowe, jak i szczegółowe/przedmiotowe efekty uczenia się. Ich zestaw wpisuje się właściwie w zakres dyscypliny naukowej *ekonomia*, (obecnie *ekonomia i finanse*), do której przypisany został kierunek *ekonomia*. Zestaw efektów uczenia się zarówno w odniesieniu do studiów I, jak i II stopnia należy uznać za spójny z celami kształcenia na kierunku *ekonomia*. Zarówno w odniesieniu do studiów I, jak i II stopnia w ramach poszczególnych modułów kształcenia w kartach przedmiotów sformułowano szczegółowe efekty uczenia się w każdej z grup (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne). Wskazano również na ich powiązania z kierunkowymi efektami uczenia się. Powiązania kierunkowych efektów uczenia się ze szczegółowymi efektami dla poszczególnych modułów zajęć są zaprezentowane przejrzysto, a ich analiza wskazuje na spójność szczegółowych efektów uczenia się z efektami kierunkowymi dla poszczególnych przedmiotów. Można potwierdzić, iż w zestawie efektów uczenia się uwzględniono efekty związane z umiejętnościami badawczymi. W odniesieniu jednak do studiów II stopnia w ramach działań doskonalących jakość kształcenia warto zarekomendować wprowadzenie w zestawie efektów kierunkowych efektu z zakresu metodologii badań naukowych, uwzględniającego umiejętność formułowania problemów badawczych, stawiania hipotez badawczych oraz dobierania odpowiednich metod badawczych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania Uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1

Analiza treści programowych zawartych w kartach przedmiotów wykazała, iż są zgodne z efektami uczenia się oraz z aktualnym stanem wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie *ekonomia i finanse*, do której kierunek jest przyporządkowany, jak również z zakresem działalności naukowej Uczelni w tej dyscyplinie. Ponadto treści programowe są kompleksowe i

specyficzne dla zajęć tworzących program studiów i zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się. W opinii studentów uczestniczących w spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA, realizowane na kierunku *ekonomia* treści programowe są kompleksowe i spełniające ich oczekiwania oraz umożliwiające zdobycie oczekiwanych efektów uczenia się.

2.2

Studia I stopnia

Plan stacjonarnych i niestacjonarnych studiów I stopnia (aktualnie studia niestacjonarne nie są prowadzone) obejmuje 6 semestrów i ma konstrukcję opartą na wyodrębnionych przedmiotach skoncentrowanych w grupy. W planie studiów stacjonarnych I stopnia można wyróżnić następujące grupy przedmiotów: przedmioty ogólnouczelniane (195 godz., 13 pkt. ECTS), przedmioty podstawowe (375 godz., 36 pkt. ECTS), kierunkowe (720 godz., 77 pkt. ECTS) i specjalizacyjne (540 godz., 53 pkt. ECTS) oraz inne do zaliczenia (24 godz., 1 pkt. ECTS).

Studia II stopnia

Z stacjonarnych studiach II stopnia można wyróżnić następujące grupy przedmiotów: przedmioty ogólnouczelniane (30 godz., 3 pkt. ECTS), przedmioty podstawowe (180 godz., 24 pkt. ECTS), kierunkowe (450 godz., 62 pkt. ECTS) i specjalizacyjne (270 godz., 30 pkt. ECTS) oraz inne do zaliczenia (20 godz., 1 pkt. ECTS) oraz pozostałe przedmioty, tj. dodatkowe zajęcia z WF (30 godz., 0 pkt. ECTS).

Uczelnia zapewnia wymaganą liczbę godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, w przypadku studiów stacjonarnych, liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia jest właściwa.

Studia I stopnia

W załącznikach do Raportu samooceny znajduje się wykaz zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich. Wskazano, iż udział ten wynosi na studiach I stopnia, na specjalności - *analizy gospodarcze* 94,08 %, a na specjalności *ekonomia menedżerska* - 95,2%. Z analizy wynika, iż Uczelnia błędnie interpretuje udział zajęć dydaktycznych z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego, bowiem liczba 95,2% dotyczy nie udziału tego typu zajęć w całości obciążenia czasem pracy studentów lecz bezwzględnej wartości punktacji ECTS przypisanych tym zajęciom w planie studiów. Wartość tę należy odnieść do ogólnej wartości punktów ECTS czyli 180, aby oszacować udział zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich. Udział ten wynosi 52,8%. Po tak dokonanej korekcie, można potwierdzić, iż liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach I stopnia ocenianego kierunku studiów obejmuje, co najmniej 50% programu kształcenia.

Studia II stopnia

Podobnie na studiach II stopnia Uczelnia błędnie wskazuje udział zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich, bowiem na poziomie: na specjalności *analizy gospodarcze* - 60,76 %, a na specjalności *ekonomia menedżerska* - 60,24%. Tymczasem z analizy załącznika 2.5.4 wynika, iż liczba 60,24 dotyczy nie udziału tego typu zajęć w ogóle obciążenia czasem pracy studentów lecz bezwzględnej wartości punktacji ECTS przypisanych tym zajęciom w planie studiów. Wartość tę należy odnieść do ogólnej wartości punktów ECTS, czyli 120, aby oszacować udział zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich. Udział ten wynosi 50,2%. Po tak dokonanej korekcie, można potwierdzić, iż liczba punktów

ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach II stopnia ocenianego kierunku studiów obejmuje, co najmniej 50% programu kształcenia.

Analiza planu studiów pozwala potwierdzić, iż sekwencja zajęć lub grup zajęć, a także dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Na studiach I stopnia w pierwszych trzech semestrach dominują przedmioty podstawowe i kierunkowe. Na semestrach 4, 5 i 6 dominują przedmioty specjalnościowe. Praktyka zawodowa odbywana jest w semestrze 4. Seminarium licencjackie trwa przez trzy ostatnie semestry i realizowane jest w łącznym wymiarze 45 godzin. Podobnie na studiach II stopnia - w pierwszych dwóch semestrach realizowane są przede wszystkim przedmioty kierunkowe, zaś w dwóch ostatnich semestrach głównie przedmioty specjalnościowe.

Plan studiów ocenianego kierunku *ekonomia* umożliwia wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów, według zasad, które pozwalają studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia.

Przedmioty do wyboru stanowią na studiach I stopnia stanowią 35% (63 ECTS) łącznej liczby pkt ECTS w ciągu całego toku studiów. Na studiach II stopnia 44% (53 ECTS). Do przedmiotów tych zalicza się: przedmioty specjalnościowe, seminaρια dyplomowe, moduł języka obcego.

W planie studiów, zarówno I stopnia, jak i II stopnia ocenianego kierunku uwzględniono zajęcia związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinie ekonomia i finanse, do której został przyporządkowany kierunek, w wymaganym wymiarze punktów ECTS.

Uczelnia wykazuje w Raporcie samooceny, iż szereg przedmiotów realizowanych na ocenianym kierunku jest powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi. Na studiach I stopnia między innymi dotyczy to takich przedmiotów jak: analiza finansowa banków i ubezpieczycieli, monitorowanie i prognozowanie koniunktury oceny zagrożenia bankructwem przedsiębiorstwa, wykorzystanie wskaźników finansowych w ocenie przedsiębiorstw, ekonomika rynku pracy, ekonomika usług, zarządzanie wartością i wielu innych. Łączna punktacja przypisana takim przedmiotom wynosi 120 ECTS. Wymagania w tym zakresie są spełnione. Na studiach II stopnia także wykazano szereg przedmiotów powiązanych z prowadzonymi badaniami, jak: polityka innowacyjna państwa, ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych, analiza ryzyka, mierzenie i kształtowanie wartości przedsiębiorstwa. Łączna punktacja przypisana takim przedmiotom wynosi 93 ECTS. Wymagania w tym zakresie również są spełnione.

Na ocenianym kierunku studiów, zarówno na studiach I, jak II stopnia ujęte są zajęcia poświęcone kształceniu w zakresie znajomości co najmniej jednego języka obcego. Na studiach I stopnia lektoraty obejmują 120 godz., co stanowi 6,5% łącznej liczby godzin zajęć dydaktycznych, zaś na studiach II stopnia, lektoraty obejmują 30 godz., co stanowi 3,1% ogółu zajęć. Na studiach I stopnia student musi uzyskać z tych zajęć minimum 10 punktów ECTS natomiast na studiach II stopnia 3 ECTS. Wymiar zajęć językowych na studiach II stopnia może potencjalnie być niewystarczający do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się.

Wymiar zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie budzi zastrzeżeń. Analiza dokumentacji i rozmowy w czasie wizytacji wykazały, iż system zdalnego nauczania jest wykorzystywany jako metoda wspomagająca w postaci udostępniania plików tekstowych i multimedialnych, jako element wykładów dla studentów. Dużą część stanowią różnorodne formy ćwiczeniowe do samodzielnego rozwiązywania przez studentów. System e-learningu oparty jest o program Moodle. W planie studiów I stopnia udział zajęć określonych jako e-learningowe jest marginalny, bowiem dotyczy tylko 30 godzin (na 1854

ujętych w całym planie), zaś w planie studiów II stopnia - 15 godzin (na 965 ujętych w całym planie).

2.3

Analiza dokumentacji, w szczególności kart przedmiotów wykazała, iż na ocenianym kierunku studiów stosowane są różnorodne, specyficzne i zapewniające osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się metody kształcenia.

Metody dydaktyczne są właściwie opisane w kartach przedmiotów, a ich zestaw jest adekwatny do form dydaktycznych zajęć. Są one zróżnicowane w odniesieniu do efektów dotyczących wiedzy, umiejętności i kompetencji. W szczególności stosuje się metody podające (np. wykład, prezentacja multimedialna) oraz metody aktywizujące (np. analiza przypadków, analiza dokumentów, praca indywidualna i grupowa, projekty, dyskusje, debaty). Warto podkreślić, że stosunkowo niewielka liczba studentów w grupach umożliwia także indywidualną pracę ze studentami.

Doskonaleniu programu kształcenia mogłoby służyć powiązanie w kartach przedmiotów metod kształcenia z zakładanymi szczegółowymi efektami kształcenia.

Dobór metod dydaktycznych uwzględnia najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej, w szczególności szeroko stosuje się metody stymulujące studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się.

Stymulowaniu studentów służą, w szczególności takie metody dydaktyczne jak: projekty czy prezentacje, stosunkowo często uwzględniane w sylabusach przedmiotów. Ponadto należy podkreślić, iż stymulowaniu studentów do samodzielnej pracy służy dobór form prowadzenia zajęć uwzględniający znaczny udział form aktywizujących studentów. Na studiach stacjonarnych I stopnia dla specjalności *analizy gospodarcze* są to: ćwiczenia realizowane są w wymiarze 818 godz. – 44,1, konwersatoria 14 godz. – 0,8 %, laboratoria 85 godz. – 4,6%, seminaria 45 godz. – 2,4%, zaś dla specjalności *ekonomia menedżerska*: ćwiczenia 758 godz. – 40,9%, konwersatoria 44 godz. – 2,4%, laboratoria 100 godz. – 5,4%, seminaria 45 godz. – 2,4%. Z kolei na studiach stacjonarnych II stopnia dla specjalności *analizy gospodarcze* oraz *ekonomia menedżerska* formami tymi są: ćwiczenia 400 godz. – 41,5%, laboratoria 20 godz. – 2,1 %, lektoraty 30 godz. – 3,1%, seminaria 90 godz. – 9,3%.

Stosowane na ocenianym kierunku studiów metody dydaktyczne umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse, do której kierunek jest przyporządkowany oraz udział w tej działalności - w odniesieniu do studiów II stopnia.

Do metod dydaktycznych bezpośrednio przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej należy zaliczyć przede wszystkim prace dyplomowe licencjackie i magisterskie, odpowiednio na studiach I i II stopnia. Jednak metody przygotowujące do prowadzenia badań uwzględnione są także w ramach innych przedmiotów. Dla przykładu na studiach II stopnia w ramach przedmiotu Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych uwzględniono „Laboratoria z wykorzystaniem arkusza kalkulacyjnego Excel i pakietu statystyczno-ekonometrycznego weryfikacji liniowych modeli ekonometrycznych”.

W programie studiów uwzględniono lektoraty językowe, które są adekwatną metodą dydaktyczną umożliwiającą uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego, co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów I stopnia oraz B2+ na poziomie studiów II stopnia. W przypadku studiów II stopnia - jak wskazano już wyżej - zastrzeżenie budzi niski wymiar ilościowy lektoratu.

Stosowane przez Uczelnię metody dydaktyczne umożliwiają dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również realizowanie indywidualnych ścieżek kształcenia.

Uczelnia w Raporcie samooceny podkreśla, iż do form kształcenia umożliwiających rozpoznawanie i zaspokajanie indywidualnych potrzeb studentów zalicza przede wszystkim możliwość kontaktowania się studentów z pracownikami w czasie dyżurów oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej w dowolnym czasie. Indywidualizacja następuje także poprzez korzystanie z projektów związanych z nauczaniem przez Internet. Ponadto wskazuje się, że studenci mogą uczestniczyć w wybranych formach działalności jednostek, np. w wykładach otwartych i konferencjach organizowanych przez poszczególne jednostki (ze współautorstwem artykułu), kołach naukowych działających na Wydziale i kierunku. Uczelnia podkreśla, iż indywidulizacja procesu kształcenia następuje w znacznym stopniu w ramach seminariów dyplomowych. Zgodnie z Regulaminem studiów studenci mają możliwość indywidualnej organizacji studiów (IOS) lub indywidualnego planu i programu studiów (IPS).

Studenci w ramach wsparcia materialnego – mogą uzyskać stypendia specjalne. Na Wydziale podejmowane są działania, związane z zapewnieniem odpowiednich warunków osobom niepełnosprawnym.

Metody i techniki kształcenia na odległość, w przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne są wykorzystywane, jak wskazano wyżej, pomocniczo przy zajęciach prowadzonych w formie tradycyjnej. Jednak, z uwagi na fakt, iż zajęcia z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość często obejmują realizację projektów przez studentów, to można pozytywnie ocenić ich wpływ na kształtowanie umiejętności praktycznych.

2.4

Praktyka zawodowa została uwzględniona jedynie w programie studiów I stopnia. Uczelnia sformułowała ogólny cel tego modułu jako: *stworzenie warunków do rozwoju kompetencji zawodowych dzięki konfrontacji wiedzy i umiejętności przyswojonych w czasie zajęć dydaktycznych z praktyką życia gospodarczego*. W module Praktyka zawodowa wskazuje się dwa szczegółowe efekty kształcenia:

- wykazuje gotowość kształcenia ustawicznego poprzez uzupełnianie i doskonalenie nabytej wiedzy i umiejętności, który nawiązuje do efektu kierunkowego K_K06 , oraz
- wykazuje się kreatywnością, jest otwarty na zmiany i potrafi działać w sposób przedsiębiorczy, który nawiązuje do efektu kierunkowego K_K07.

Można potwierdzić, iż efekty kształcenia dla praktyki zawodowej są spójne z kierunkowymi efektami kształcenia, natomiast nie nawiązują do efektów kształcenia innych modułów, a jedynie dotyczą kompetencji społecznych. Takie usytuowanie praktyki zawodowej w systemie efektów kształcenia jest dopuszczalne, jednakże Zespół Oceniający zachęca Uczelnię do przemyślenia, czy praktyka zawodowa nie powinna nawiązywać także do efektów kształcenia innych przedmiotów. Tym bardziej, iż zgodnie z obowiązującym Regulaminem praktyk odbycie przez studenta praktyki ma na celu rozwój jego kompetencji zawodowych.

Studenci studiów I stopnia kierunku *ekonomia* odbywają praktykę po drugim roku studiów (po 4 semestrze) w wybranej przez siebie instytucji (przedsiębiorstwie) w wymiarze 120 godzin. Zasady jej odbywania oraz zakres ustalone zostały w Regulaminie praktyk. Regulamin ten jest dostępny na stronie internetowej Wydziału. Uczelnia deklaruje, iż instytucje i podmioty, w których odbywają się praktyki studenckie są dobierane pod kątem możliwości realizacji przyjętych efektów kształcenia. Baza firm, gdzie mogą odbywać się praktyki ma być dostępna na stronie internetowej Wydziału. Wydział zapewnia listę zakładów pracy, w których studenci mogą odbywać praktykę studencką. Zapewnianie miejsc odbywania praktyk nie budzi wątpliwości. Wspomnieć należy, że studenci samodzielnie dokonują wyboru miejsca odbycia praktyki ze wskazywanej przez Wydział listy, które uzgadniają z Opiekunem Praktyk właściwym dla kierunku studiów i uzyskują zgodę na odbycie praktyki w wybranym Zakładzie Pracy. Dodatkowo, student ma możliwość wskazania miejsca odbycia praktyki spoza listy zaproponowanej przez Wydział, jednak wybór miejsca odbywania praktyki i charakter

wykonywanej tam pracy powinien być zgodny z kierunkiem studiów i specjalnością wybraną przez studenta, oraz umożliwiać zdobycie umiejętności zawodowych zgodnych z kierunkiem kształcenia. Studenci mają możliwość wcześniejszego przygotowania się do praktyki dzięki przygotowującym spotkaniom z Koordynatorem. Zakłada się, iż wybór miejsca odbywania praktyki i charakter wykonywanej tam pracy powinien być zgodny z kierunkiem studiów i specjalnością wybraną przez studenta, oraz umożliwiać zdobycie umiejętności zawodowych zgodnych z kierunkiem *ekonomia*, choć stwierdzenie to nie do końca jest spójne z przyjętymi efektami uczenia się dla praktyki zawodowej związanymi wyłącznie z kompetencjami społecznymi.

Treści programowe praktyki zawodowej odnoszą się do funkcjonowania jednostek organizacyjnych, w których studenci odbywają praktyki, i dotyczą takich zagadnień przykładowo jak: zapoznanie się ze strukturą organizacyjną, z przepisami prawnymi regulującymi działalność, z wewnętrznymi aktami normatywnymi regulującymi gospodarkę finansowo. Treści kształcenia należy ocenić jako właściwe dla kierunku *ekonomia*, jednak słabo powiązanie z zakładanymi efektami uczenia się związanymi jedynie z kompetencjami społecznymi. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk, a także sposób dokumentowania przebiegu praktyk i realizowanych w ich trakcie zadań wymagają doskonalenia.

Nadzór organizacyjny i dydaktyczny nad przebiegiem praktyk sprawuje – ze strony Zakładu Pracy – Zakładowy Opiekun Praktyki. Z ramienia Uczelni, nadzór nad organizacją i przebiegiem praktyk studenckich sprawuje Wydziałowy Opiekun Praktyk Studenckich, współpracujący z Opiekunami Praktyk dla każdego kierunku studiów. Warunkiem zaliczenia praktyki zawodowej jest wyszukanie przez studenta miejsca praktyki, zgodnego z kierunkiem studiów i specjalnością oraz przedstawienie karty odbycia praktyki podpisanej przez Zakładowego Opiekuna Praktyk wskazanego w porozumieniu. Praktyka zaliczana jest na podstawie oświadczenia Zakładowego Opiekuna Praktyk bez wystawienia oceny. W dokumencie „*Karta odbycia Praktyki Studenckiej*” Zakładowy Opiekun Praktyki potwierdza jej odbycie w określonym terminie. Ponadto potwierdza „*Ramowy program praktyki – wykaz zadań i czynności*”. W dokumencie „*Karta odbycia Praktyki Studenckiej - Opiekun Praktyki w Uczelni*” podpisuje oświadczenie „*Zaliczenie studenckiej praktyki zawodowej potwierdzające realizację założonych efektów kształcenia*”.

Ponadto część studentów zalicza praktykę zawodową w oparciu o pracę zawodową lub prowadzili samodzielnie działalność gospodarczą, uczestniczą lub uczestniczyli w stażach i praktykach w podmiotach krajowych lub zagranicznych. Decyzję zaliczeniu podejmuje Opiekun Praktyk studenckich na pisemny wniosek osoby zainteresowanej, uzupełniony o dokumentację zaświadcządzającą staż pracy, zajmowane stanowisko, zakres obowiązków.

Po zakończeniu praktyki student powinien wypełnić Ankietę służącą ocenie efektów praktyk studenckich, która jest zamieszczona na stronie internetowej Wydziału. Analiza tych danych powinna być wykorzystywana w ustawicznym procesie doskonalenia programu praktyk i ich realizacji. W trakcie wizytacji ZO nie wykazano wykorzystania informacji z powyższych ankiet w procesie doskonalenia praktyk zawodowych.

2.5

Można potwierdzić, iż na ocenianym kierunku studiów I i II stopnia prowadzonym jedynie w formie studiów stacjonarnych rozplanowanie zajęć umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się.

Zajęcia na obu poziomach studiów, na studiach stacjonarnych odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00 – 16.00. Na studiach niestacjonarnych zajęcia nie są realizowane. Liczebność grup studenckich na studiach stacjonarnych obecnie mieści się w granicach 15-20 osób.

Nie budzi zastrzeżeń czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się, co umożliwia weryfikację wszystkich efektów uczenia się oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Zgodność harmonogramu zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku z zasadami higieny procesu nauczania nie budzi zastrzeżeń.

Za pośrednictwem strony internetowej Wydziału studenci zapoznać mogą się z planem studiów, który w przejrzysty i klarowny sposób przedstawia informacje o czasie trwania studiów, nakładzie pracy mierzonym w godzinach zajęć z podziałem na formy prowadzenia ich (np. wykład, lektorat, ćwiczenia) wraz z formą zaliczenia przedmiotów. Studenci zapoznać się mogą również z programem kształcenia, który w szczególności zawiera informacje o wstępnych wymaganiach do podjęcia studiów, celach kształcenia, przewidywanych i typowych miejscach zatrudnienia po ukończeniu studiów oraz możliwościami dalszego kształcenia. Zamieszczane programy studiów są aktualne. Dodatkowo, na stronie tej zamieszczone są aktualne sylabusy. Zawierają one informacje o celach kształcenia, wymaganiach wstępnych, efektach uczenia się, treściach programowych, metodzie weryfikacji efektów uczenia się, literaturze obowiązkowej i uzupełniającej oraz formie i warunkach zaliczenia danego przedmiotu. Za przegląd i aktualizację sylabusów odpowiedzialny jest Zespół ds. Jakości i Programu Kształcenia Kierunku *ekonomia*. Sylabus aktualizowany jest co roku.

Metody dydaktyczne są opisane w sylabusie, a ich zestaw jest adekwatny do form dydaktycznych zajęć. Są one zróżnicowane w odniesieniu do efektów dotyczących wiedzy, umiejętności i kompetencji. Wśród metod dydaktycznych wyróżnić można te podające jak wykład oraz aktywizujące jak analiza przypadków i analiza dokumentów, praca indywidualna bądź grupowa, projekty, dyskusje oraz debaty. Warto podkreślić, że stosunkowo niewielka liczba studentów w grupach umożliwia także na indywidualną pracę ze studentami, co często odpowiada ich potrzebom zawodowym i zainteresowaniom. Dodatkowo, niewielkie grupy sprzyjają przygotowaniu zainteresowanych studentów do prowadzenia własnej działalności naukowej. Studenci podkreślili, że stosowane metody dydaktyczne spełniają ich oczekiwania. W opinii studentów nauczyciele akademicki prowadzą zajęcia w oparciu o najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej z wykorzystaniem nowoczesnych metod i narzędzi techniczno-informatycznych.

Na kierunku *ekonomia* stosowany jest również system zdalnego nauczania. Wspomnieć należy, że nie jest on obowiązkowy dla nauczycieli akademickich, przez co tylko niewielka grupa nauczycieli akademickich wykorzystuje platformę.

Do form kształcenia umożliwiających rozpoznawanie i zaspokajanie indywidualnych potrzeb studentów zaliczyć należy przede wszystkim możliwość kontaktowania się studentów z pracownikami w czasie dyżurów oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. Dodatkowo studenci mogą uczestniczyć w wybranych formach działalności jednostek, jak np. uczestnictwo w wykładach otwartych czy konferencjach organizowanych przez poszczególne jednostki Wydziału, koła naukowe działających na Wydziale i kierunku. Indywidualizacja kształcenia występuje także w ramach seminariów dyplomowych. Studenci mają również możliwość indywidualnej organizacji studiów (IOS) lub indywidualnego planu i programu studiów (IPS) oraz korzystania z projektów związanych z nauczaniem przez Internet. Podkreślić należy, że zasady przyznawania IPS lub IOS są przygotowane w sposób przejrzysty i zrozumiały dla studentów.

Kompetencje z zakresu języków obcych studenci mogą pogłębić na lektoratach języków obcych prowadzonych przez Akademickie Centrum Kształcenia Językowego w wymiarze 120 godz. na studiach stacjonarnych I stopnia i 30 godz. na studiach stacjonarnych II stopnia. Wspomnieć należy, że studenci zwrócili uwagę na niezadowalający poziom nauczania języków obcych. W ich opinii zajęcia te prowadzone są w sposób schematyczny i nieangażujący

studentów do zdobywania niezbędnej wiedzy z zakresu gramatyki, leksyki czy umiejętności zintegrowanych, które warunkują sprawne zaliczenie egzaminów certyfikujących.

W kwestii rozplanowania zajęć, plan zajęć na kierunku *ekonomia* poprzez łączenie zajęć w bloki sprzyja studentom w efektywnym wykorzystaniu czasu przeznaczanego na udział w zajęciach oraz samodzielne uczenie się. Dzięki takiemu rozplanowaniu, studenci zyskują wolne dni od zajęć, które mogą wykorzystać na dodatkową praktykę zawodową lub pracę własną nad treściami programowymi.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 - *kryterium spełnione*

Uzasadnienie

Analiza treści programowych zawartych w kartach przedmiotów wykazała, iż są zgodne z efektami uczenia się oraz z aktualnym stanem wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie ekonomia i finanse, do której kierunek jest przyporządkowany, jak również z zakresem działalności naukowej Uczelni w tej dyscyplinie. Ponadto treści programowe są kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów i zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się. Analiza dokumentacji, w szczególności kart przedmiotów wykazała, iż na ocenianym kierunku studiów stosowane są różnorodne, specyficzne i zapewniające osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się metody kształcenia. Dobór metod dydaktycznych uwzględnia najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej, w szczególności stosuje się szeroko metody stymulujące studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się. Należy ocenić, iż czas trwania studiów, nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć lub grup zajęć są poprawnie oszacowane i zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Uczelnia zapewnia wymaganą liczbę godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, choć powinna zweryfikować metodę obliczania ich udziału w programie kształcenia. Wymiar zajęć językowych na studiach II stopnia może być potencjalnie niewystarczający do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Doskonaleniu programu kształcenia mogłoby służyć powiązanie w kartach przedmiotów metod kształcenia z zakładanymi szczegółowymi efektami kształcenia. Można potwierdzić, iż efekty kształcenia dla praktyki zawodowej są spójne z kierunkowymi efektami kształcenia, natomiast nie nawiązują do efektów kształcenia innych modułów, a jedynie dotyczą kompetencji społecznych. Takie usytuowanie praktyki zawodowej w systemie efektów kształcenia jest dopuszczalne, ale zachęca się Uczelnię do przemyślenia czy praktyka zawodowa nie powinna nawiązywać także do efektów kształcenia innych przedmiotów. Tym bardziej, iż zgodnie z obowiązującym Regulaminem praktyk odbycie przez studenta praktyki ma na celu rozwój jego kompetencji zawodowych. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk, a także sposób dokumentowania przebiegu praktyk i realizowanych w ich trakcie zadań wymagają doskonalenia. Nie jest jasne na jakiej podstawie Opiekun Uczelni jest w stanie potwierdzić osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, bowiem proces weryfikacji na nie odnosił się do weryfikacji przyjętych efektów kształcenia. Procedura zaliczania praktyki zawodowej weryfikuje fakt zatrudnienia, ale nie przewiduje jednak weryfikacji zakładanych dla praktyki efektów kształcenia.

Należy zaznaczyć, że Władze Wydziału powinny skupić się na poprawie nauczania języka obcego, w tym przede wszystkim na przygotowanie do zdania egzaminu certyfikacyjnego na poziomie odpowiednio B2 czy B2+.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania Uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

W odniesieniu do studiów I stopnia można w pełni potwierdzić, iż warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są przejrzyste, selektywne oraz umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Warunki rekrutacji na studia II stopnia są zadowalające, jednakże powinny być doskonałe.

Rekrutacja na kierunek *ekonomia* odbywa się zgodnie z przepisami obowiązującymi w Uniwersytecie Szczecińskim zawartymi odpowiednio w odpowiednie Uchwale Senatu i Rady Wydziału na dany rok akademicki. W roku akademickim 2018/2019 obowiązywały:

- Uchwała nr 75/04/2017 RW WNEiZ z dnia 13.04.2017 w sprawie zatwierdzenia kryteriów kwalifikacji na stacjonarne i niestacjonarne studia I i II stopnia na rok akademicki 2018/2019 oraz
- Uchwała Senatu US nr 56/ 2017 z dnia 31.05.2017 w sprawie warunków i trybu rekrutacji oraz kryteriów kwalifikacji na studia I i II stopnia i jsm w US na rok 2018/2019.

Studia I stopnia

Osoba ubiegająca się o przyjęcie na studia I stopnia na kierunku *ekonomia* musi wykazać się wynikami z egzaminu maturalnego w zakresie trzech grup przedmiotów, które następnie przeliczane są zgodnie z algorytmem. Dobór przedmiotów i zasady przeliczania punktów nie budzą zastrzeżeń. Warunki rekrutacji na studia I stopnia poprzez dobór odpowiednich przedmiotów z egzaminu maturalnego w zakresie trzech grup przedmiotów do obliczania punktacji zapewniają optymalizację doboru kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się.

Studia II stopnia

Osoba ubiegająca się o przyjęcie na studia II stopnia na kierunku *ekonomia* musi posiadać kwalifikacje, co najmniej I stopnia. Kryterium kwalifikacji jest liczba otrzymanych punktów zgodnie z podanym wzorem, w którym bierze się pod uwagę w równych proporcjach ocenę końcową na dyplomie oraz średnią z toku studiów. Warunki rekrutacji na studia II stopnia nie w pełni optymalizują dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności na poziomie optymalnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Przyjmowanie na studia II stopnia wszystkich kandydatów, którzy uzyskali kwalifikacje, co najmniej I stopnia nie gwarantuje, iż są oni właściwie przygotowani do podjęcia studiów II stopnia na kierunku *ekonomia*. Można wskazać, iż w przypadku wielu przedmiotów prowadzonych na studiach II stopnia absolwenci kierunków nieekonomicznych będą mieli trudności ze spełnieniem warunków wstępnych określonych dla tych przedmiotów. Wskazana byłaby w tym przypadku optymalizacja wymagań rekrutacyjnych z punktu widzenia spełniania przez kandydatów wymogów w zakresie pożądanej wiedzy i umiejętności.

Jednoznacznie można potwierdzić, iż warunki rekrutacji są bezstronne i zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku *ekonomia*.

Podstawowe informacje dla kandydatów dostępne są na stronie internetowej Wydziału i w elektronicznym serwisie dla kandydatów (Elektroniczna Rejestracja Kandydatów – ERK) administrowanym przez Biuro Rekrutacji US.

Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. Procedurę potwierdzania efektów kształcenia uzyskanych poza systemem studiów reguluje Uchwała nr 56/2015 Senatu z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie *organizacji potwierdzania efektów kształcenia* oraz Zarządzenia Dziekana nr 58, 59, 60 z 26 listopada 2015 r. Uchwała określa organizację potwierdzania efektów kształcenia w Uniwersytecie Szczecińskim, w tym: zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów kształcenia oraz sposób powoływania i tryb działania komisji weryfikujących efekty kształcenia. Zgodnie z § 28 Regulaminu studiów - student przyjęty w wyniku potwierdzenia efektów kształcenia studiuje według indywidualnego planu studiów.

Można potwierdzić, iż warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej, zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów

Uznawanie efektów kształcenia uregulowane zostało szczegółowo w dziale VI Regulaminu studiów. Procedura ma miejsce głównie przy przenoszeniu się studentów z różnych kierunków i uczelni na dany kierunek. Dziekan zobowiązuje studenta do uzupełnienia tzw. różnic programowych, kierując się uzyskanymi przez studenta efektami kształcenia. Procedura wskazywania różnic programowych jest realizowana przez Przewodniczących Zespołów Kierunkowych ds. Programów i Jakości Kształcenia lub osoby przez nich wskazane, na pisemny wniosek prodziekana ds. Studenckich. Następuje ona poprzez porównanie uzyskanych podczas studiów efektów kształcenia wynikających z zaliczonych przedmiotów z aktualnym programem studiów obowiązującym na danym kierunku. Jako różnice programowe wykazywane są te przedmioty, których efekty kształcenia są odmienne od uzyskanych do tej pory przez studenta lub też w znaczący sposób różnią się wymiarem godzinowym i/lub formą zaliczenia.

Uczelnia właściwie określiła zasady i procedury dyplomowania. Zapewniają one potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów. Proces dyplomowania formalnie uregulowany jest w Regulaminie studiów oraz uchwałami Rady Wydziału. Zgodnie z uchwałą Rady Wydziału, kierującym pracą licencjacką czy magisterską powinien być samodzielny pracownik naukowy, a praca powinna być zgodna z efektami kształcenia właściwymi dla kierunku i specjalności studenta. Należy podkreślić, iż Uczelnia dokłada starań, aby prace miały charakter badawczy, co przejawia się także tym, iż w każdej pracy dyplomowej wykorzystywane są badania empiryczne przeprowadzane przez studenta w konkretnej jednostce gospodarczej, przy użyciu zróżnicowanych metod badawczych. W Uchwale określono podstawowe wymogi formalne pisania prac dyplomowych. Sformułowano też zasadnicze wymogi merytoryczne, wśród których znalazło się m. in.:

- wyraźne określenie problemu teoretycznego i empirycznego oraz jego pogłębiona analiza;
- zastosowanie określonej metody badawczej; metoda badawcza powinna być określona we występie pracy, zaś metodologia opisana w treści pracy.

Można zauważyć, iż w odniesieniu do prac magisterskich nie uwzględniono wymogu formułowania hipotez badawczych.

W Uchwale uregulowano także wymogi i przebieg egzaminu dyplomowego, w trakcie którego student ma odpowiadać na 3 pytania: 1) związane z dyscypliną; 2) ze specjalnością; 3) z pracą dyplomową. W pełni uregulowano skalę ocen i sposób wyliczania oceny końcowej na dyplomie. Proces dyplomowania został formalnie uregulowany prawidłowo.

Prace były poddawane badaniu antyplagiatowemu. Aktualnie od początku roku akademickiego 2018/2019 system „Plagiat” został zastąpiony Jednolitym Systemem Antyplagiatowym. Zgodnie z obowiązującą na Wydziale procedurą weryfikacji jakości procesu dyplomowania, dokonywane są corocznie przeglądy formalnej i merytorycznej strony tego procesu. Raport zawierający ogólne wnioski wynikające z tych przeglądów przygotowywany jest przez WZJiPK i prezentowany jest Radzie Wydziału.

W czasie wizytacji ZO wylosował 9 teczek studentów dokumentujących proces dyplomowania wraz z pracami dyplomowymi kierunku *ekonomia*. Należy stwierdzić, iż na ich podstawie nie stwierdzono istotnych uchybień w całym procesie dyplomowania. Prace były zgodne z kierunkiem studiów i specjalnością studenta. Prace były rzetelnie recenzowane, a oceny nie zawyżane. Prace licencjackie dobrze spełniały wymogi stawiane tego typu pracom, w tym odnosiły się do konkretnych problemów. Ich opracowanie właściwie przygotowało studentów do prowadzenia działalności badawczej. Choć można wskazać, iż we wstępach tych prac nie zawsze jednoznacznie formułowano problem i cel pracy. Odnośnie prac magisterskich na studiach II stopnia można zauważyć, iż pomimo generalnie zadawalającego ich poziomu nie zawsze zawierały one klasyczne elementy charakterystyczne dla procesu badawczego, takie jak formułowanie problemu badawczego i hipotez badawczych.

Studenci kierunku *ekonomia* mogą zapoznać się ze szczegółowo opisaną procedurą dyplomowania dostępną na stronie internetowej Wydziału. Także promotorzy prac dyplomowych mają obowiązek zapoznać studentów ze wspomnianą procedurą.

3.2

Ogół przyjętych zasad weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów uczenia się zapewnia równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się, zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się zostały określone w Regulamin Studiów. Szczegółowe metody weryfikacji efektów kształcenia zostały sprecyzowane w kartach przedmiotów i co szczególnie ważne, zostały przypisane do poszczególnych szczegółowych efektów kształcenia dla danego przedmiotu. Wśród metod weryfikacji wymienia się: egzamin pisemny, egzamin ustny, kolokwia, prezentacje, projekty, prace oraz obserwacje podczas zajęć (dotyczy zajęć praktycznych). Ponadto w kartach przedmiotów precyzyjnie sformułowano część „forma i warunki zaliczenia”. W tej części kart przedmiotów określono, np. formę zaliczenia ćwiczeń obejmującą różne elementy ze wskazaniem jaki udział w ostatecznej ocenie z ćwiczeń mają poszczególne formy weryfikacji (np. kolokwium, projekt); oraz wskazano minimalny poziom osiągnięć niezbędny do zaliczenia przedmiotu. W kartach przedmiotów sformułowano także zasady ustalania ostatecznej oceny z przedmiotu, z uwzględnieniem ocen z różnych form zajęć.

Za sprawdzanie i ocenę stopnia osiągania efektów uczenia się odpowiada prowadzący przedmiot. Na pierwszych zajęciach przedstawia on sylabus przedmiotu ze szczególnym uwzględnieniem efektów uczenia się dla przedmiotu, metod weryfikacji ich osiągnięcia oraz zasad oceniania.

Monitorowanie progresji studentów umożliwia na bieżąco systemowe rozwiązanie informatyczne wdrożone na Wydziale. Dostępne są bieżące informacje o liczbie studentów uwzględniające przechodzenie przez kolejne etapy studiów lub ewentualne ich powtarzanie, czy też utratę statusu studenta.

Przewidziano zasady przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na każdym etapie studiów oraz na ich zakończenie.

Studenci posiadają dostęp do e-dziekanatu gdzie potencjalnie można sprawdzać informacje o postępach w nauce. Na podstawie informacji od studentów w trakcie spotkania ZO

stwierdzono, iż część wykładowców nie wprowadza ocen studentów na bieżąco. Stąd praktyczną formą uzyskania informacji staje się czasami bezpośrednie pytanie wykładowców lub pisanie mejli.

Procedury weryfikacji efektów uczenia się określają zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się oraz sposoby zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem. W szczególności należy podkreślić, iż w Regulaminie studiów przewidziano komisyjne formy przeprowadzania egzaminów i zaliczeń.

Można potwierdzić, iż metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się zapewniają skuteczną weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się, w tym umożliwiają sprawdzenie i ocenę przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności.

Wprowadzenie formy weryfikacji efektów kształcenia w postaci prac licencjackich i magisterskich umożliwia sprawdzenie i ocenę, odpowiednio dla studiów I i II stopnia, przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności.

W metodach weryfikacji efektów uczenia się uwzględniono sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego, co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów I stopnia oraz B2+ na poziomie studiów II stopnia.

Karta przedmiotu lektoratu na studiach I stopnia zakłada opanowanie języka na poziomie B2 i przewiduje formy weryfikacji. Zgodnie z kartą przedmiotu język angielski na studiach II stopnia celem lektoratu z języka angielskiego jest: *konsolidacja materiału na poziomie B2. Dodatkowe słownictwo i struktury językowe zgodne ze specjalizacją kierunku na poziomie B2 +*. W zestawie efektów kształcenia nie precyzuje się jednak poziomu B2+. Zaleca się weryfikację struktury efektów kształcenia i dostosowanych do nich form weryfikacji w przypadku lektoratu na studiach II stopnia.

Zajęcia prowadzone z wykorzystaniem kształcenia na odległość stanowią jedynie uzupełnienie zajęć tradycyjnych i nie podlegają specjalnym formom weryfikacji.

3.3

Analiza dokumentacji weryfikacji efektów uczenia się wskazuje, iż rodzaj, forma, tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych, etapowych, projektów oraz stawianych im wymagań są dostosowane do poziomu kształcenia odpowiednio dla studiów I i II stopnia oraz profilu ogólnoakademickiego, a także zakładanych efektów uczenia się oraz dyscypliny ekonomia i finanse, do której kierunku został przyporządkowany.

Dowody na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się są uwidocznione w postaci prac etapowych i egzaminacyjnych oraz ich wyników. Sposobem dokumentowania efektów kształcenia osiągniętych przez studentów są m.in.: testy, prace egzaminacyjne, pisemne prace, zadania wykonane przez studentów, projekty i prezentacje zrealizowane przez studentów, wypełnione dzienniki praktyk, prace dyplomowe oraz protokoły egzaminy dyplomowych.

Analiza wylosowanych prac etapowych wskazuje, iż Uczelnia faktycznie stosuje szerokie spektrum form weryfikacji efektów kształcenia i są one adekwatnie dobierane do charakteru zakładanych efektów uczenia się. Ponadto należy podkreślić, iż prace etapowe są rzetelnie oceniane i nie występuje tendencja do zawyżania ocen. Jednocześnie należy zauważyć, iż nie zawsze przechowywana dokumentacja jest kompletna. Zaleca się łączne przechowywanie dokumentacji weryfikacji efektów uczenia się dla danego modułu zajęć uwzględniające wszystkie formy kształcenia i formy weryfikacji osiągnięć wraz z protokołami zaliczeń oraz kartą przedmiotu.

Uczelnia prowadzi badania losów absolwentów.

Studenci ocenianego kierunku studiów są autorami/współautorami publikacji naukowych lub posiadają inne osiągnięcia naukowe/ artystyczne w dyscyplinie ekonomia i finanse, do której kierunek jest przyporządkowany.

W czasie wizytacji ZO Uczelnia przedstawiła wykaz najważniejszych osiągnięć naukowych, których autorami/współautorami są studenci ocenianego kierunku *ekonomia* z ostatnich 5 lat oraz zestawienie wyróżnień, które otrzymali. Z przedstawionej informacji wynika, iż 3 studentów zostało wyróżnionych nagrodami o zasięgu krajowym. Natomiast lista publikacji, których twórcami lub współtwórcami byli studenci liczy 33 pozycje, często pisane we współautorstwie. Wśród przedstawionego wykazu znalazły się również publikacje angielskojęzyczne.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 - *kryterium spełnione*

Uzasadnienie

W odniesieniu do studiów I stopnia można w pełni potwierdzić, iż warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są przejrzyste i selektywne oraz umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Warunki rekrutacji na studia II stopnia są zadowalające, jednak powinny być doskonałe, bowiem nie w pełni optymalizują dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności na poziomie optymalnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Przyjmowanie na studia II stopnia wszystkich kandydatów, którzy uzyskali kwalifikacje, co najmniej I stopnia nie gwarantuje, iż są oni właściwie przygotowani do podjęcia studiów II stopnia na kierunku *ekonomia*. Zachęca się Uczelnię do optymalizacji wymagań rekrutacyjnych z punktu widzenia spełniania przez kandydatów wymogów w zakresie pożądanej wiedzy i umiejętności. Można zauważyć, iż w odniesieniu do prac magisterskich w wymogach formalnych nie uwzględniono zasady formułowania hipotez badawczych. Pomimo generalnie zadowalającego poziomu prac magisterskich, nie zawsze zawierały one klasyczne elementy charakterystyczne dla procesu badawczego, takie jak formułowanie problemu badawczego oraz hipotez badawczych. Można zauważyć, niedostatek wykorzystania zajęć wspomagających przygotowanie do pracy naukowej, w szczególności w zakresie zapoznania z metodologią badań naukowych, zwłaszcza na studiach II stopnia. Zgodnie z kartą przedmiotu język angielski na studiach II stopnia, celem lektoratu z języka angielskiego jest: *konsolidacja materiału na poziomie B2. Dodatkowe słownictwo i struktury językowe zgodne ze specjalizacją kierunku na poziomie B2 +*. W zestawie efektów kształcenia nie precyzuje się jednak poziomu B2+. Można zalecić weryfikację struktury efektów kształcenia i dostosowanych do nich form weryfikacji w przypadku lektoratu na studiach II stopnia. Biorąc pod uwagę stosunkowo niski wymiar zajęć z lektoratu języka obcego na studiach II stopnia oraz potrzebę kształcenia językowego zgodnie z potrzebami specyficznymi dla danego kierunku studiów warto rozważyć wprowadzenie obowiązkowego wykładu w języku obcym. Analiza wylosowanych prac etapowych wskazuje, iż Uczelnia stosuje szerokie spektrum form weryfikacji efektów kształcenia i są one adekwatnie dobierane do charakteru zakładanych efektów uczenia się. Ponadto należy podkreślić, iż prace etapowe są rzetelnie oceniane i nie występuje tendencja do zawyżania ocen. Jednocześnie należy zauważyć, iż przechowywana dokumentacja nie zawsze jest kompletna. Zaleca się łączne przechowywanie dokumentacji weryfikacji efektów uczenia się dla danego modułu zajęć, uwzględniające wszystkie formy kształcenia i formy weryfikacji osiągnięć wraz z protokołami zaliczeń oraz kartą przedmiotu. Władze przykładają bardzo dużą uwagę do kompleksowego i przejrzystego przygotowania informatora dla kandydatów na studia. W informatorze kandydata znaleźć można wszelkie informacje niezbędne do podjęcia decyzji w związku z wybraniem kierunku studiów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania Uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Liczba 53 nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne oraz struktura ich kwalifikacji pozwala w pełni na realizację programu studiów oraz osiągnięcie przez studentów efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*. Kadrę tworzy grupa 6 nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora w dziedzinie nauk ekonomicznych, 15 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ekonomicznych, w tym: 12 osób w dyscyplinie: ekonomia i finanse, 2 osoby w dyscyplinie nauk o zarządzaniu oraz 1 osoba w dziedzinie nauk prawnych. Pozostali wykładowcy, to 26 nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora, w tym w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie: ekonomia, finanse – 22 osoby, w dyscyplinie nauk o zarządzaniu – 3 osoby oraz 1 osoba reprezentująca nauki socjologiczne. Ponadto kadrę kierunku *ekonomia* tworzy 6 wykładowców posiadających tytuł magistra, w tym 1 osoba reprezentuje nauki matematyczne.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku *ekonomia* posiadają w zdecydowanej większości aktualny i znaczący dorobek naukowy, ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich 6 lat, który umożliwia prawidłową realizację zajęć zgodną z programem studiów, w tym nabywanie przez studentów kompetencji badawczych. Świadectwem tych osiągnięć jest 35 publikacji opracowanych przez nauczycieli akademickich wspólnie ze studentami. Studenci mają również możliwość realizacji badań o mniejszej skali w ramach jedno- lub wieloosobowych projektów zaliczeniowych na wybranych przedmiotach oraz szansę uczestniczenia w projektach lub zadaniach badawczych realizowanych na Wydziale. Przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe kadry umożliwiają prawidłową realizację tych zajęć. Nauczyciele akademicy są autorami lub współautorami licznych publikacji z zakresu nauk ekonomicznych, w tym o zasięgu międzynarodowym oraz kierownikami, bądź uczestnikami międzynarodowych i krajowych projektów naukowych. Kadra kierunku jest instytucjonalnym organizatorem międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych oraz licznie uczestniczy w tych przedsięwzięciach. Dorobek badawczy kadry kierunku *ekonomia* współtworzy rangę Wydziału, który posiada Kategorię A w ocenie parametrycznej jednostek naukowych.

Kadra kierunku posiada również kompetencje praktyczne uzyskane na stanowiskach specjalistycznych i kierowniczych w przedsiębiorstwach i bankach, oraz nabyte dzięki pełnieniu funkcji ekspercko-koordynujących w różnych organizacjach. Podnoszeniu kompetencji kadry dydaktycznej służą różnorodne szkolenia w ramach organizowanych od roku 2016 Konferencji Naukowo-Metodycznych. Przedstawiciele kadry kierunku *ekonomia* są laureatami prestiżowego konkursu Zachodniopomorskie Noble organizowanego przez Zachodniopomorski Klub Liderów Nauki oraz Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego konkursu na najlepszego młodego naukowca Uniwersytetu Szczecińskiego organizowanego przez Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego. Nieprawidłowa jest obsada zajęć z przedmiotu Etyka biznesu.

4.2.

Polityka kadrowa Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania ukierunkowana jest na rozwój i doskonalenie kadry. Służy temu przeprowadzana corocznie analiza zatrudnienia pracowników, w której bierze się pod uwagę liczbę studentów, wymiar obciążeń dydaktycznych w jednostkach organizacyjnych oraz dorobek naukowy kadry. Poprzedzane ogłoszeniem konkursu zatrudnienie jest opiniowane przez Komisję Rozwoju Naukowego, kolegium dziekańskie oraz Radę Wydziału, a zatem kryterium transparentności jest realizowane. Wydział przeprowadza coroczną ocenę każdego nauczyciela akademickiego w zakresie osiągnięć naukowych, oceny jakości dydaktyki oraz zaangażowania w prace organizacyjne na rzecz jednostki. Zasady tej oceny i motywowania kadry reguluje uchwała Rady Wydziału nr 48/01/2015 z dnia 29.01.2015 w sprawie wprowadzenia zasad oceny i nagradzania nauczycieli akademickich za rozwój naukowy, osiągnięcia organizacyjne i dydaktyczne oraz podziału środków na działalność statutową na WNEiZ US. W ocenie nauczyciela brane są również pod uwagę wyniki ankiet studenckich w zakresie jakości dydaktyki. Zasady i tryb przeprowadzenia ankiety, sposób ustalania jej wyników oraz działania mające na celu poprawę jakości wykonywanych obowiązków dydaktycznych określa szczegółowo Uchwała nr 59/2013 Senatu US z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie badań ankietowych w Uniwersytecie Szczecińskim wraz z jej nowelizacją (Uchwała nr 166/2016 Senatu US z dnia 22 grudnia 2016 r.). Pierwsza studencka ocena pracowników i doktorantów niższa od oceny 3,0 zobowiązuje bezpośredniego przełożonego do działań naprawczych jakości zajęć prowadzonych przez podwładnego. Oceniany pracownik/doktorant składa przełożonemu pisemne wyjaśnienie wraz z programem naprawczym. Druga taka ocena może stanowić podstawę do wydania negatywnej oceny o pracy nauczyciela akademickiego. Dyrektorzy Instytutu opracowują zbiorczy raport z analizy ankiet i przekazują go Dziekanowi. Widocznym efektem funkcjonowania tego systemu jest wzrost średniej oceny prowadzących zajęcia w kolejnych okresach podlegających ankietyzacji, o czym świadczą wyniki ankietyzacji w roku akademickim 2017/2018. W każdym semestrze odbywają się również niezapowiedziane hospitacje zajęć prowadzonych przez pracowników niesamodzielnych. Brak informacji o terminie niewątpliwie podnosi poziom obiektywizacji ocen hospitowanych zajęć.

Politykę kadrową wspiera system motywowania nauczycieli, w tym: odrębny fundusz przeznaczony na rozwój młodych pracowników nauki, który znajduje się w gestii Dziekana oraz nominacje i nagrody przyznawane przez studentów w corocznym konkursie „Złota Kreda” (organizator - Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego). Pracownicy wykazujący istotny wkład w organizację procesu kształcenia mogą liczyć na obniżenie pensum w ramach tzw. limitu dziekana (np. opiekunowie kół naukowych, opiekunowie I roku, koordynatorzy systemu Egeria Edukacja).

Rozwój kadry naukowej związanej z kierunkiem *ekonomia* w latach 2014-2017 jest znaczący: 3 osoby uzyskały tytuł naukowy profesora, 10 osób - stopień naukowy doktora habilitowanego, 7 osób - stopień naukowy doktora (wszystkie awanse uzyskano w dyscyplinie *ekonomia*). Realizowana polityka kadrowa nie uzyskała dotąd zinstytucjonalizowanej proceduralnej postaci zasad rozwiązywania konfliktów oraz reagowania na przypadki form dyskryminacji i przemocy wobec nauczycieli akademickich, jednakże są prowadzone okresowe szkolenia, pośrednio powiązane z tym zagadnieniem.

Dodatkowo, część nauczycieli akademickich była zatrudniona na stanowiskach specjalistycznych i kierowniczych w przedsiębiorstwach oraz bankach, dzięki czemu może wykorzystać zdobytą wiedzę i umiejętności w trakcie zajęć dydaktycznych.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku *ekonomia* sprawują opiekę nad studenckimi kołami naukowymi (m. in. Koło Naukowe Ekonomii „Aktywni Studenci”, „*Ekonomia* i *Ekologia*”, Koło Naukowe Makroekonomii, Koło Naukowe Analiz Gospodarczych), w ramach których studenci pogłębiają swoją wiedzę ekonomiczną, uczestniczą

w organizacji konferencji naukowych, a także są włączani w działalność badawczą, której efektem są m.in. wspólne publikacje naukowe nauczycieli akademickich i studentów.

Wyniki ankietyzacji potwierdzają poprawność zachowań prowadzących zajęcia, którzy zaznajamiają studentów z sylabusami, realizują treści w nich zawarte, rozpoczynają i kończą zajęcia o właściwych godzinach, w ramach konsultacji są dostępni dla studentów i odnoszą się do nich z szacunkiem. Dodatkowo, w każdym semestrze odbywają się hospitacje zajęć prowadzonych przez pracowników niesamodzielnych. Nauczyciele nie są informowani o terminie hospitacji, co sprzyja obiektywizacji ocen. W kwestii ankietyzacji zaznaczyć należy, że pytania zawarte w ankietach są pytaniami zamkniętymi, co w znaczący sposób uniemożliwia studentom wyrażenie kompletnej opinii w kwestii prowadzącego zajęcia, a także z treści programowych.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 - *kryterium spełnione*

Uzasadnienie

Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się i nabywanie przez nich kompetencji badawczych. Cechująca się transparentnością polityka kadrowa nastawiona jest na rozwój i doskonalenie kadry kierunku, o czym świadczy liczba uzyskanych awansów naukowych. Wyniki okresowych ocen nauczycieli akademickich i doktorantów obejmujące aktywność naukową oraz dydaktyczną, w tym w formie ankietyzacji studentów oraz niezapowiedzianych hospitacji zajęć, są wykorzystywane do procesu indywidualnego doskonalenia poszczególnych nauczycieli. Polityka kadrowa sprzyja rozwojowi naukowemu nauczycieli akademickich oraz stabilizacji ich zatrudnienia.

Dodatkowo, podkreślić należy, że przy ocenie nauczyciela akademickiego w zakresie wywiązywania się przez niego z obowiązków dydaktycznych, uwzględnia się ocenę dokonywaną przez studentów. Mocną stroną jednostki jest przyjęta polityka analizy ankiet oraz podejmowanych działań w kwestii niezadowolających wyników. Widocznym efektem tego jest wzrost średniej oceny prowadzących zajęcia w kolejnych okresach podlegających ankietyzacji. Zwrócić należy jednak uwagę na fakt, że ankiety przygotowane są w formie pytań zamkniętych, co nie do końca pozwala na kompleksowe przedstawienie opinii studentów na badany temat. - Nieprawidłowa jest obsada zajęć z przedmiotu Etyka biznesu.

W ramach działań doskonalących zaleca się opracowanie procedur określających wymogi postępowania w przypadku pojawienia się konfliktów, zagrożenia bezpieczeństwa, form dyskryminacji i przemocy wobec nauczycieli akademickich, doktorantów i studentów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania Uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

5.1.

Infrastruktura dydaktyczna obejmuje powierzchnię zabudowy 4 468 m² o łącznej kubaturze 61 360 m³. W obrębie terenu znajduje się parking o powierzchni około 4 300 m² dla 186 samochodów osobowych. W budynku Mickiewicza 64 znajduje się kawiarnia, kiosk, punkt ksero. Obecnie w trzech budynkach znajduje się 50 sal i laboratoriów dydaktycznych o łącznej powierzchni 3 162 m² z 2781 miejscami studentkimi. Wydział dysponuje 14 laboratoriami komputerowymi na łączną liczbę 190 stanowisk z podłączeniem do Internetu. Wszystkie sale wykładowe są wyposażone w wideoprojektory i odpowiednie do tego okablowanie, tablice tradycyjne oraz białe i – w większości – rzutniki. Wydział dysponuje 14 laboratoriami komputerowymi z podłączeniem do Internetu, wyposażonymi w rzutniki multimedialne. Oprogramowanie klasy Business Intelligence, Microsoft Power BI, Tableau, środowiska deweloperskie (IntelliJ Idea, Justinmind), Microsoft It Academy, pakiet STATISTICA są zgodne z potrzebami procesu kształcenia i umożliwiają osiągnięcie efektów uczenia się. Infrastruktura informatyczna jest sprawna. Liczba i układ pomieszczeń są dostosowane do liczebności studentów i liczebności grup oraz prac badawczych studentów. W budynkach znajdują się odpowiednio wyposażone sale dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami: tablety, i-pody, sprzęt audio dla osób niedosłyszących, w tym pętla indukcyjna. Dwa laboratoria są wyposażone w system wideokonferencyjny. W 2014 r. powstało Laboratorium Neuronauki Poznawczej wykorzystywane do badań społeczno-gospodarczych preferencji.

Należy zaznaczyć, że studenci ocenianego kierunku potwierdzili, że w większości przypadków wyposażenie sal wykładowych w podstawowym stopniu spełnia oczekiwania oraz potrzeby konieczne do uzyskania założonych efektów uczenia się. Sale dydaktyczne posiadają podstawowy sprzęt w postaci komputerów, rzutników, które wspomagają proces dydaktyczny w odniesieniu do realizowania zajęć z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych lub innych metod dydaktycznych warunkujących użycie sprzętu komputerowego. Studenci zwrócili uwagę na fakt, że w niektórych salach dydaktycznych dostęp do kontaktów elektrycznych jest utrudniony z uwagi na odległość gniazdek elektrycznych od stolików, przy których pracują lub ich niewystarczającą liczbę. Dodatkowo sale dydaktyczne w większości są duże i przestronne, co umożliwia bezproblemowe przemieszczanie się również osobom z niepełnosprawnościami. Pracownie komputerowe posiadają wiele stanowisk, dzięki czemu studenci mogą korzystać samodzielnie ze sprzętu w trakcie trwania zajęć. W opinii uczestników spotkania jednym ze słabszych punktów w odniesieniu do bazy infrastrukturalnej jest fakt, że w niektórych salach wykładowych znajdujący się sprzęt jest już starszy i wysłużony. W opinii studentów starszy sprzęt potrzebuje znacznie więcej czasu na uruchomienie systemu lub zawiesza się.

Na Wydziale działa sieć bezprzewodowa WiFi w ramach usługi EDUROAM. Studenci zwrócili uwagę na brak specjalnie wyznaczonej przestrzeni w formie strefy studenckiej. Stwierdzili, że obecna infrastruktura nie pozwala im w cichych i komfortowych warunkach odpocząć pomiędzy wykładami, zaś zagospodarowanie jednej z sal, oddalonej od głównych korytarzy i wyposażenie jej w pufy lub sofę spełniłoby ich oczekiwania. Obecnie na Wydziale funkcjonująca przestrzeń, w której znajdują się stoły i krzesła znajduje się w głównych korytarzach, nie sprzyja odpoczynkowi. Dodatkowo w budynku znajduje się tylko jedna stołówka, która nie serwuje ciepłych posiłków obiadowych, przez co studenci zmuszeni są korzystać ze stołówki znajdującej się poza budynkiem uniwersyteckim. Podkreślić należy, że dla studentów z niepełnosprawnościami znacząco utrudnia to codzienne funkcjonowanie na Wydziale w trakcie trwania zajęć.

Infrastruktura budynku WNEiZ nie jest w pełni dostosowana do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. W budynku znajdują się windy oraz pochylnie umożliwiające swobodne przemieszczanie się osobom z niepełnosprawnościami, w szczególności poruszającym się na wózkach. W budynku znajduje się tylko jedna ogólnodostępna toaleta w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (posiadająca wymaganą przestrzeń do swobodnego poruszania się osób na wózkach, z zainstalowanymi uchwytami i poręczami, lustrem uchylnym

i niżej usytuowaną umywalką, które usprawnia, ale przede wszystkim ułatwia osobom z niepełnosprawnościami korzystanie z urządzeń sanitarnych). Uwzględniając wielkość oraz złożoność Wydziału (cały kompleks składa się z dwóch połączonych przewiązką budynków) jedna łazienka dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w szczególności z niepełnosprawnościami ruchowymi jest zdecydowanie niewystarczająca. Z drugiej strony, uwzględniając liczbę osób z niepełnosprawnościami studiujących na Wydziale, jedną łazienkę spełnia w podstawowym stopniu swoją funkcję. Na Wydziale nie występują dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wzrokowymi, w szczególności osób niewidomych lub niedowidzących (tabliczki w języku braille'a, odblaskowe/jaskrawe oznaczenie stopni na klatkach schodowych).

Studenci ocenianego kierunku zwrócili uwagę, że władze jednostki stopniowo odnawiają lub wymieniają zużyty już sprzęt. W ostatnich latach w większości sal wymieniono sprzęt komputerowy. Dodatkowo, w remontowanych salach dodawane są kontakty elektryczne tak, aby studenci korzystający z własnego sprzętu w czasie zajęć mieli swobodny dostęp do energii elektrycznej.

Studenci za pośrednictwem ankiet mogą zgłaszać zapotrzebowanie na pozycje, które w ich opinii powinny znaleźć się w bibliotece lub czytelniku. W opinii studentów, zgłaszane zapotrzebowania na nowe pozycje są w większości pozytywnie rozpatrywane. Sposób zgłaszania zapotrzebowania na pozycje jest w opinii studentów prosty i przejrzysty.

Uniwersytet Szczeciński w najbliższym czasie zamierza dostosować infrastrukturę informatyczną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowo, Uniwersytet przygotowuje strategię dostosowania budynków do potrzeb osób niewidomych lub słabowidzących, w szczególności poprzez wprowadzenie tabliczek w języku braille'a.

5.2.

Biblioteka Ekonomiczna pełniąc funkcję biblioteki wydziałowej mieści się w starym budynku WNEiZ, przy ul. Mickiewicza 66. Biblioteka dysponuje łącznie 4 salami dla użytkowników i 7 pomieszczeniami magazynowymi. Udostępnia 77 miejsc, z czego 29 to stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu i baz danych. Dostęp do zasobów tradycyjnych i informację o nich zapewnia zintegrowany system biblioteczny Koha. System biblioteczno-informacyjny Koha, z uwzględnieniem zasad otwartego oprogramowania, wprowadzony w Bibliotece Głównej US, obowiązuje w całej sieci bibliotek US (również na WNEiZ). Księgozbiór Biblioteki Ekonomicznej liczy około 74 tys. woluminów wydawnictw zwartych i 42 tys. wydawnictw ciągłych, łącznie 116 tys. woluminów i obejmuje zbiory również z obszaru dyscypliny *ekonomia*. W 2018 roku prenumerowano 92 czasopisma, w tym 6 obcojęzycznych. Studenci Wydziału mają nieodpłatny dostęp do najbardziej pożądanых baz danych polskojęzycznych oraz baz o zasięgu międzynarodowym.

W opinii studentów biblioteka oraz czytelnia są odpowiednio wyposażone. Zarówno literatura obowiązkowa, jak i uzupełniająca znajduje się w bibliotece lub czytelniku wydziałowej. Studenci zwrócili uwagę, że w niektórych przypadkach liczba egzemplarzy z literatury podstawowej mogłaby być zwiększona. Dodatkowo, w budynku Wydziału znajduje się pracownia multimedialna, która wyposażona jest w stanowiska komputerowe, drukarki oraz skanery. W ramach pracowni multimedialnej studenci mają dostęp do szerokiej bazy danych ekonomicznych. Pomieszczenia są przestronne oraz zapewniają odpowiednie warunki do spokojnej i komfortowej nauki. Dodatkowo, studenci za pośrednictwem ankiet mogą zgłaszać zapotrzebowanie na pozycje, które w ich opinii powinny znaleźć się w bibliotece lub czytelniku. W opinii studentów, zgłaszane zapotrzebowania na nowe pozycje są w większości pozytywnie rozpatrywane. Sposób zgłaszania zapotrzebowania na pozycje jest w opinii studentów prosty i przejrzysty. Dodatkowo, biblioteka organizuje szkolenia dla studentów w szczególności z dostępu do baz danych oraz prawidłowego przygotowywania przypisów i bibliografii naukowej.

Biblioteka, czytelnia jak i pracownia multimedialna są przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Władze Uczelni poinformowały, iż w najbliższym czasie zamierzają dostosować infrastrukturę informatyczną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowo, Uniwersytet przygotowuje strategię dostosowania budynków do potrzeb osób niewidomych lub słabowidzących, w szczególności poprzez wprowadzenie tabliczek w języku braille'a

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 - *kryterium spełnione*

Uzasadnienie

Sal dydaktyczne i laboratoria komputerowe, infrastruktura dydaktyczna, zasoby biblioteczne umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiąganie przez studentów efektów uczenia się oraz prowadzenia działalności naukowej. Infrastruktura jest w większości przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Studenci mogą uczestniczyć we wzbogacaniu zasobów bibliotecznych zgłaszając zapotrzebowanie na określone pozycje w siedzibie biblioteki. Godziny otwarcia biblioteki i czytelnia zapewniają dostęp do zasobów. Studenci ocenianego kierunku potwierdzili, że w większości przypadków wyposażenie sal wykładowych w podstawowym stopniu spełnia oczekiwania oraz potrzeby konieczne do uzyskania założonych efektów uczenia się. Zwrócili uwagę, że władze jednostki stopniowo odnawiają lub wymieniają zużyty już sprzęt. W niektórych przypadkach liczba egzemplarzy z literatury podstawowej mogłaby być zwiększona. Studenci za pośrednictwem ankiet mogą zgłaszać zapotrzebowanie na pozycje, które w ich opinii powinny znaleźć się w bibliotece lub czytelni.

Studenci zwrócili uwagę na brak specjalnie wyznaczonej przestrzeni w formie strefy studenckiej. Infrastruktura budynku WNEiZ nie jest w pełni dostosowana do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Zwrócić należy szczególną uwagę na brak na wydziale rozwiązań dostosowania infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wzrokowymi, w szczególności osób niewidomych lub niedowidzących (odblaskowe/jaskrawe oznaczenie stopni na klatkach schodowych).

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania Uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Zaleca się poprawę stanu ogólnodostępnych sanitariatów (toalet) oraz zwiększenie dostępu do gniazd elektrycznych dla studentów w trakcie trwania zajęć dydaktycznych.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

6.1

Powołana w 2012 r. Konsultacyjna Rada Praktyków przy WNEiZ ocenia i opiniuje realizowane i tworzone programy kształcenia, zwłaszcza w odniesieniu do efektów kształcenia. Rada liczy ponad 60 partnerów biznesu i jest podzielona na opiekunów kierunków. Dla ocenianego kierunku składa się z 8 partnerów, im. innymi: Agencja Rozwoju Metropolii Szczecińskiej, Ciroko, Fosfan, Żegluga Polska oraz Euroafrica.

Członkowie Konsultacyjnej Rady Praktyków formułowali swoje opinie podczas spotkań z władzami Wydziału w ramach dyskusji nad kształtem nowego programu kształcenia na

kierunku *ekonomia*. Program ten jest obowiązujący i uzyskał pozytywną opinię samorządu studenckiego, a przy jego opracowywaniu wykorzystywane były wzorce międzynarodowe istniejące na wybranych uczelniach zagranicznych.

Wydział w ramach współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oferuje studentom możliwość zrealizowania praktyki zawodowej w ramach współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Wśród partnerów wymienić można między innymi: Grupę AZOTY, Regionalną Izbę Obrachunkową, Foto-video Studio Mix oraz Aegon Services sp. z o.o. Za wsparcie studentów w ich rozwoju zawodowym i przygotowywaniu ich do wejścia na rynek pracy odpowiedzialni są koordynatorzy praktyk: koordynator dla kierunku *ekonomia* oraz koordynator wydziałowy. Koordynator ds. praktyk dla kierunku *ekonomia* w ramach swoich obowiązków konsultuje również ze studentami ich dokumenty aplikacyjne oraz przeprowadza rozmowy doradcze w zakresie rozwoju kompetencji przydatnych na rynku pracy. Studenci na wizytowanym kierunku mają możliwość zrealizowania praktyk studenckich u interesariuszy zewnętrznych, z którymi Wydział nawiązał współpracę.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym kreowana jest również za pośrednictwem Akademickiego Biura Karier. Akademickie Biuro Karier oferuje studentom udział w licznych szkoleniach, warsztatach oraz informuje o wszystkich ofertach stażowych i praktykach, które oferowane są w ramach współpracy Uniwersytetu z interesariuszami zewnętrznymi. Studenci ocenianego kierunku mogą w każdej chwili zapoznać się z ofertami Akademickiego Biura Karier, które zamieszczane są na dedykowanej stronie internetowej. Oprócz tego typu wsparcia, studenci mogą uczestniczyć w co semestralnej Giełdzie Pracy. Dzięki uczestnictwu w wydarzeniu, studenci mogą zapoznać się najnowszymi ofertami partnerów projektu oraz nawiązać bezpośredni kontakt z potencjalnym pracodawcą, co pozwoli zorientować się im co do wymagań i oczekiwań stawianych przez otoczenie społeczno-gospodarcze na rynku pracy.

6.2.

Wydział prowadzi okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów, obejmujące ocenę poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji, osiąganie przez studentów efektów uczenia się i losy absolwentów. Studenci mogą wyrazić swoją ocenę za pośrednictwem badań ankietowych, zgłoszenia do władz, jednostki czy koordynatora ds. praktyk dla kierunku *ekonomia*.

Władze Wydziału na podstawie prowadzonych przeglądów korygują prowadzoną politykę współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym do zmieniających się warunków rynkowych oraz preferencji studentów, między innymi poprzez zwiększenie liczby partnerów zewnętrznych oraz ich ofert.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 - *kryterium spełnione*

Uzasadnienie

Pomimo niewielkiej liczby studentów partnerzy z otoczenia społeczno-gospodarczego mocno angażują się w opiniowanie i doskonalenie procesu kształcenia na ocenianym kierunku. Duże zaangażowanie firm w organizację praktyk studenckich wynika także z dużego zapotrzebowania na kadrę z tego typu wiedzą i umiejętnościami.

Wydział w ramach współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oferuje studentom możliwość zrealizowania praktyki zawodowej w ramach współpracy z interesariuszami zewnętrznymi.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania Uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1

Kadra badawczo-dydaktyczna kierunku *ekonomia* realizuje szereg projektów międzynarodowych, głównie w postaci grantów badawczych i konferencji międzynarodowych: jako organizator tych wydarzeń (m.in. The Interreg Project: cross border rescue; SEAMIS „Students Entrepreneurship and Migration International Survey”), i czynny uczestnik licznych przedsięwzięć organizowanych przez zagraniczne ośrodki naukowe. Rodzaj i zasięg tych wydarzeń są zgodne merytorycznie z dziedziną nauk ekonomicznych, w tym zwłaszcza z dyscypliną *ekonomia*, a także z koncepcją i celami kształcenia na ocenianym kierunku. Kadra kierunku prowadzi prace badawcze oraz przedsięwzięcia służące dydaktyce wspólnie m.in z ośrodkami uniwersyteckimi z Niemiec, Włoch, Litwy, Hiszpanii, Słowacji, Rumunii, Ukrainy, Cypru, Wietnamu – ośrodkami, które prowadzą kierunek *ekonomia*. W prace komitetów organizacyjnych konferencji międzynarodowych są włączani studenci, np. w Baltic Health Forum, a także w prace cząstkowe nad projektami i tematami badawczymi, realizowanymi wspólnie z ośrodkami zagranicznymi.

Kadra badawczo-dydaktyczna systematycznie podnosi własne kompetencje językowe, niezbędne do prowadzenia zajęć w językach obcych (głównie j. angielski, a do 2017/18 również j. niemiecki) poprzez uczestnictwo w międzynarodowych programach wymiany, jak Erasmus+ oraz program Impact. W ostatnim okresie z programu Erasmus+ skorzystało 138 nauczycieli akademickich związanych z kierunkiem. Poziom umiędzynarodowienia kierunku wzmacnia liczba 57 pracowników naukowo-badawczych z zagranicy, którzy odwiedzili Wydział. Wydział ma również podpisane umowy współpracy międzynarodowej z licznymi ośrodkami zagranicznymi, dzięki czemu odbywały się liczne wykłady gościnne naukowców, w których brali udział również studenci kierunku *ekonomia*.

Wymiana akademicka w ramach programu Erasmus+ obejmuje również studentów. Popularnymi kierunkami wyjazdów są Wielka Brytania, Turcja, Włochy, Niemcy, jednakże zainteresowanie tą formą aktywności jest niewielkie. W ocenianym okresie wyjechało 77 studentów Wydziału na studia w ramach Programu Erasmus+, natomiast z kierunku *ekonomia* jedynie 3 osoby (oraz 1 na praktykę w ramach Programu Erasmus+). Władze Wydziału tłumaczą tę sytuację słabą znajomością języków obcych studentów, na co wpływa poziom nauczania w szkole średniej. Imponująca jest natomiast liczba studentów przyjeżdżających na studia w ramach tego Programu na Wydział, bo aż 330 osób. Wydział stwarza studentom możliwości poszerzania kompetencji językowych w ramach ACKJ, które systematycznie weryfikuje i ocenia stopień osiągania przez studentów wymaganych kompetencji językowych poprzez przeprowadzanie egzaminów/zaliczeń językowych (kończących lektorat z języka angielskiego i niemieckiego: poziom B2 / C1) – wymiar godzin na studiach I stopnia: 120h (60h+30h+30h), na studiach II stopnia - 30h. ACKJ we współpracy z Wydziałem przeprowadza również płatne egzaminy TELC, TOEFL i TOIC. Dla studentów Wydziału chcących podnieść swoje kompetencje językowe są otwarte wykłady na anglojęzycznych kierunkach EITA i PM. Jednakże

na kierunku *ekonomia* nie są prowadzone żadne kursowe (obowiązkowe) wykłady przedmiotowe w języku obcym, nie są też wymagane odwołania do publikacji obcojęzycznych w sylabusach oraz pracach dyplomowych. Niezależnie od ekonomiczno-społecznych czynników, które nie sprzyjają międzynarodowej i krajowej mobilności studentów (koszty finansowe, plany zawodowe i osobiste) powyższe wymogi mogą podnieść poziom kompetencji językowych studentów i zmienić ich motywację. Warto podkreślić, że władze Wydziału planują umieszczenie na kierunku *ekonomia* nowego przedmiotu pt. „Open Economy”, który będzie prowadzony w języku angielskim od roku akademickiego 2019/2020.

Dość istotnym problemem z perspektywy umiędzynarodowienia ocenianego kierunku jest niewielki udział studentów w programach mobilności zagranicznej. Niewielki odsetek studentów na kierunku *ekonomia* decyduje się na wyjazd zagraniczny. Spośród studentów uczestniczących w spotkaniu z Zespołem oceniającym, nikt dotychczas nie wziął udziału w żadnym programie mobilności studenckiej. Do głównych czynników wpływających na tego typu decyzję, według studentów, należy zaliczyć przede wszystkim zobowiązania wynikające z aktywności zawodowej, naukowej czy społecznej wśród studentów. Studenci zwrócili uwagę na fakt, że udział w wymianie międzynarodowej uniemożliwia im również sytuacja materialna. Studenci przyznali, że w trakcie studiów wynajmują mieszkanie i wyjazd zmusiłby ich do zrezygnowania z wynajmowanego lokum lub opłacania go pomimo wyjazdu, a także duże obawy związane z brakiem odpowiednich kompetencji językowych i bezpieczeństwem za granicą.

Jednostka podejmuje szereg inicjatyw mających na celu wzrost świadomości studentów o korzyściach wynikających z udziału w programach mobilności studenckiej. Organizowane są spotkania z zainteresowanymi studentami oraz podejmowane są liczne akcje promocyjne. Prowadzona jest aktywna promocja na stronie internetowej, portalach społecznościowych oraz za pośrednictwem plakatów informacyjnych w specjalnych gablotach.

Dodatkowo, Wydział stwarza studentom możliwości poszerzania kompetencji językowych w ramach Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego (ACKJ). Centrum zajmuje się nauczaniem języków obcych i promowaniem kultur innych krajów.

7.2

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia podlega systematycznym ocenom z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.: Koordynator Wydziałowy Programu Erasmus+ co roku przeprowadza wśród studentów przyjeżdżających (ok. 90 osób rocznie) w ramach programu wymiany studenckiej Erasmus+ ankietę dotyczącą ewaluacji zajęć prowadzonych przez pracowników Wydziału oraz wizytujących profesorów z międzynarodowych ośrodków akademickich.

Koordynator Wydziału, koordynator kierunkowy/kierunku oraz koordynator Programu MOST dokładają wszelkich starań o podniesienie skali mobilności międzynarodowej i krajowej studentów. Prodziekan ds. Kształcenia monitoruje proces kształcenia oraz proces doskonalenia warunków, które sprzyjają podnoszeniu stopnia umiędzynarodowienia studiów poprzez systematyczne gromadzenie informacji dotyczących skali mobilności kadry i studentów.

Władze jednostki, poprzez opinię studentów, podejmują działania w doskonaleniu oferty dla studentów między innymi poprzez organizowanie wykładów otwartych, a także podpisywanie nowych umów i współpracę oraz promowania mobilności akademickiej.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 - kryterium spełnione

Uzasadnienie

Rodzaj i zasięg wydarzeń służących umiędzynarodowieniu procesu kształcenia są zgodne merytorycznie z dziedziną nauk ekonomicznych, w tym zwłaszcza dyscypliną *ekonomia* oraz z koncepcją i celami kształcenia na kierunku *ekonomia*. Kadra kierunku prowadzi prace badawcze oraz przedsięwzięcia służące dydaktyce wspólnie z licznymi ośrodkami uniwersyteckimi, które

prowadzą kierunek *ekonomia*. W prace komitetów organizacyjnych konferencji międzynarodowych są włączani studenci, np. w Baltic Health Forum. Uczelnia niewątpliwie stwarza możliwości międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich. Możliwości te są oferowane również studentom, jednakże zainteresowanie tą formą aktywności jest niewielkie. Na uwagę zasługuje liczba studentów zagranicznych przyjeżdżających na studia na Wydział oraz odbywające się – również dla studentów - wykłady gościnne nauczycieli akademickich z ośrodków zagranicznych.

Dość istotnym problemem z perspektywy umiędzynarodowienia ocenianego kierunku jest niewielki udział studentów w programach mobilności zagranicznej. Do głównych czynników wpływających na tego typu decyzję, według studentów, należy zaliczyć przede wszystkim zobowiązania wynikające z aktywności zawodowej, naukowej czy społecznej wśród studentów. Studenci zwrócili uwagę na fakt, że udział w wymianie międzynarodowej uniemożliwia im również sytuacja materialna. Jednostka podejmuje szereg inicjatyw mających na celu wzrost świadomości studentów o korzyściach wynikających z udziału w programach mobilności studenckiej, poprzez organizowanie spotkań z zainteresowanymi studentami oraz podejmowane są liczne akcje promocyjne. W ramach doskonalenia jakości kształcenia w ramach tego mógłby podnieść program podwójnego dyplomu realizowany wspólnie z ośrodkami zagranicznymi oraz starania Wydziału o branżowe akredytacje międzynarodowe.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania Uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia
Brak

Zalecenia
Brak

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8
8.1.

W opinii studentów uczestniczących w spotkaniu mocną stroną studiowania na ocenianym kierunku jest przede wszystkim niewielka liczba studentów studiujących na poszczególnych latach (66 studentów na I i II stopniu). Studenci wskazują, że dzięki temu podczas zajęć dużo łatwiej jest zabrać głos w dyskusji, co sprzyja efektywnemu przyswajaniu wiedzy. Kolejną mocniejszą stroną niewielkich grup jest budowanie silnej więzi łączącej studenta z nauczycielem akademickim w duchu relacji „uczeń-mistrz”. Należy podkreślić, że dzięki temu studenci posiadają wiele możliwości spotkania się z prowadzącymi zajęcia dydaktyczne, w szczególności poprzez bezpośredni kontakt podczas wyznaczonych konsultacji, które w opinii studentów odbywają się w wyznaczonych terminach. Wszystkie informacje związane z dyżurami nauczycieli akademickich zamieszczone są na stronie internetowej Wydziału.

Czynnikami motywującymi studentów do podjęcia studiów na Wydziale są niskie koszty utrzymania w mieście, dobre połączenie komunikacyjne miasta z obszarami podmiejskimi oraz pozostałymi miastami województwa. Większość studentów uczestniczących w spotkaniu pochodzi z Województwa Zachodniopomorskiego. Studenci w większości są zadowoleni z podjęcia studiów oraz są zgodni, iż oferta studiów spełniła ich oczekiwania.

Praktyką na Wydziale jest wyznaczanie opiekuna roku spośród nauczycieli akademickich. Na stronie internetowej w specjalnie przygotowanej zakładce odszukać można

szczegółowe informacje o przypisanym opiekunie do danego roku studiów. Większość studentów uczestniczących w spotkaniu pozytywnie oceniło pracę opiekunów roku, jednak niektórzy zwrócili uwagę, że w trakcie roku akademickiego ich działania nie są zauważalne.

W odniesieniu do opinii uczestników spotkania, należy podkreślić, że nauczyciele akademicy w większości cechują się przyjaznym podejściem względem studenta. W opinii studentów zajęcia odbywają się terminowo, jednak w niektórych przypadkach sposób ich prowadzenia mógłby zostać unowocześniony i wzbogacony o dodatkowe metody uczenia się. Studenci zwrócili uwagę, że na niektórych zajęciach wykłady prowadzone są poprzez odczytywanie slajdów. Pozytywnie odnieśli się do pracy administracji jednostki. W opinii studentów dyżury odbywają się terminowo. W odniesieniu do spraw administracyjno-organizacyjnych, studenci zwrócili uwagę na fakt, że w dalszym ciągu posiadają papierowe indeksy w formie książeczki. W opinii studentów wprowadzenie obowiązkowego wpisu ocen do systemu elektronicznego usprawni pracę administracyjną oraz zwolni studentów z konieczności zdobycia wpisu od nauczyciela akademickiego w trakcie sesji. Dodatkowo, wprowadzenie takiej konieczności umożliwi w prosty sposób studentom zdobywanie informacji o uzyskanej ocenie z egzaminu. W opinii studentów, obecny sposób informowania o wynikach bywa w niektórych przypadkach kłopotliwy lub utrudniony, np. w trakcie sesji egzaminacyjnej, gdzie kontakt z nauczycielem akademickim jest rzadszy. Część studentów zwróciła również uwagę na kwestię przygotowywania harmonogramu zajęć. W opinii studentów, przerwy pomiędzy niektórymi zajęciami trwają niekiedy zbyt długo. Z drugiej strony, studenci zwrócili uwagę, że dłuższa przerwa wynika w wielu przypadkach z braku przerw w trakcie danego wykładu, na co też studenci wyrażają zgodę.

Zgłębiając kwestie motywowania studentów, należy dodać, że Uczelniany system pomocy materialnej w przypadku stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogi charakteryzuje się przejrzystymi zasadami. Czynności związane z funkcjonowaniem pomocy materialnej na Wydziale realizowane są poprzez działanie komisji stypendialnej, której skład w większości stanowią studenci. Zwrócić jednak należy uwagę na fakt, że Zarządzenie Rektora w sprawie ustalenia wysokości stypendium socjalnego, zwiększenia stypendium socjalnego z tytułu zamieszkania w domu studenckim Uniwersytetu Szczecińskiego lub innym obiekcie niż domy studenckie Uniwersytetu Szczecińskiego, zwiększenia stypendium socjalnego z tytułu zamieszkania z niepracującym małżonkiem lub dzieckiem, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogi jest zamieszczone w postaci skanu oryginalnego dokumentu, co umożliwia w szybki sposób wyszukiwania poszukiwanych informacji z użyciem wyszukiwarki fraz, skopiowania tekstu lub odczytania treści za pomocą programów używanych przez osoby niewidzące lub słabowidzące. Innym dokumentem zamieszczonym na stronie internetowej w formie niedostosowanej do osób z niepełnosprawnościami jest Regulamin studiów. Dodatkowo, przy ubieganiu się o stypendium Rektora dla najlepszych studentów na podstawie osiągnięć naukowych, brane są pod uwagę również osiągnięcia takie jak: udział w programie Uczenie się przez całe życie ERASMUS+ lub udział w programie mobilności studentów i doktorantów MOST, uzyskanie certyfikatu potwierdzającego znajomość języków obcych oraz aktywną pracę w kole naukowym Uniwersytetu Szczecińskiego. Zastanowić należy się czy osiągnięcia te, są osiągnięciami naukowymi wynikającymi z ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. W oparciu o głos studentów, którzy zwrócili uwagę na fakt, że mniej korzystają z programów mobilności studenckich również z uwagi na sytuację materialną, zastanowić należy się, czy punktowanie udziału w programach mobilnościowych nie łamie zasady równości dostępu do pomocy materialnej oraz czy przyznawanie dodatkowych punktów za działalność w kole naukowym za aktywną pracę jest osiągnięciem naukowym, czy społecznym. Należy podkreślić, że szczegółowe kryteria przyznawania stypendium Rektora dla najlepszych studentów ustalone zostały w porozumieniu z samorządem studenckim.

Do form wsparcia dla studentów ocenianego kierunku zaliczyć można możliwość ubiegania się o miejsce w domach studenckich. Pierwszeństwo do zakwaterowania w domach studenckich przysługuje studentom Uniwersytetu Szczecińskiego, którym codzienny dojazd do Uczelni uniemożliwia lub w znacznym stopniu utrudnia studiowanie lub znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. Aktywność społeczna na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, w tym członkostwo w samorządzie studenckim i organizacjach studenckich wpływa również na otrzymanie miejsca w domu studenckim. Dodatkowo, w każdym roku akademickim tworzona jest odrębna pula miejsc w domach studenckich dedykowana studentom przyjętym na I rok studiów.

Inną formą wsparcia studentów jest niewątpliwie odpowiednie przygotowanie i wyposażenie biblioteki oraz czytelni wydziałowej oraz stworzenie pracowni multimedialnej wyposażonej w stanowiska komputerowe, drukarki oraz skanery. Dodatkowo, studenci za pośrednictwem ankiet mogą zgłaszać zapotrzebowanie na pozycje, które w ich opinii powinny znaleźć się w bibliotece lub czytelni. Dodatkowo, biblioteka organizuje szkolenia dla studentów w szczególności z dostępu do baz danych oraz prawidłowego przygotowywania przypisów i bibliografii naukowej. Biblioteka, czytelna jak i pracownia multimedialna są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Inną formą wsparcia studentów w procesie uczenia się jest dostosowywanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Podstawową jednostką wspierającą osoby niepełnosprawne jest Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych pełniące funkcję centrum wsparcia edukacyjnego, którego misją jest zapewnienie studentom z niepełnosprawnościami równego dostępu do oferty dydaktycznej Uczelni. Infrastruktura Wydziału nie jest w pełni dostosowana do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. W budynku znajdują się windy oraz pochylnie umożliwiające swobodne przemieszczanie się osobom z niepełnosprawnościami, w szczególności osób poruszających się na wózkach. W budynku znajduje się tylko jedna ogólnodostępna toaleta w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (posiadająca wymaganą przestrzeń do swobodnego poruszania się osób na wózkach, z zainstalowanymi uchwytami i poręczami, lustrem uchylnym i niżej usytuowaną umywalką, które usprawnia, ale przede wszystkim ułatwia osobom z niepełnosprawnościami korzystanie z urządzeń sanitarnych). Uwzględniając wielkość oraz złożoność Wydziału (cały kompleks składa się z dwóch połączonych przewiązką budynków) jedna łazienka dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w szczególności z niepełnosprawnościami ruchowymi jest zdecydowanie niewystarczająca. Dodatkowo na Wydziale nie występują dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wzrokowymi, w szczególności osoby niewidome lub niedowidzące (tabliczki w języku braille'a, odblaskowe/jaskrawe oznaczenie stopni na klatkach schodowych).

Do form wsparcia studentów na Wydziale zaliczyć można również sieć bezprzewodową WiFi w ramach usługi EDUROAM.

Inną formą wsparcia jest również działalność Akademickiego Biura Karier, które oferuje studentom udział w licznych szkoleniach, warsztatach oraz informuje o wszystkich ofertach stażowych i praktykach, które oferowane są w ramach współpracy Uniwersytetu Szczecińskiego z interesariuszami zewnętrznymi. Studenci ocenianego kierunku mogą w każdej chwili zapoznać się z ofertami Akademickiego Biura Karier, które zamieszczane są na dedykowanej stronie internetowej. Oprócz tego typu wsparcia, studenci mogą uczestniczyć w cosemestralnej Giełdzie Pracy. Dzięki uczestnictwu w wydarzeniu, studenci mogą zapoznać się z najnowszymi ofertami partnerów projektu oraz nawiązać bezpośredni kontakt z potencjalnym pracodawcą, co pozwoli zorientować się im co do wymagań i oczekiwań stawianych przez otoczenie społeczno-gospodarcze na rynku pracy. Za wsparcie studentów w ich rozwoju zawodowym i przygotowywaniu ich do wejścia na rynek pracy odpowiedzialni są również koordynatorzy praktyk: koordynator dla kierunku *ekonomia* oraz koordynator wydziałowy. Koordynator ds.

praktyk dla kierunku *ekonomia* w ramach swoich obowiązków konsultuje również ze studentami ich dokumenty aplikacyjne oraz przeprowadza rozmowy doradcze w zakresie rozwoju kompetencji przydatnych na rynku pracy. Studenci na wizytowanym kierunku mają możliwość zrealizowania praktyk studenckich u interesariuszy zewnętrznych, z którymi Wydział nawiązał współpracę. Zwrócić uwagę należy na fakt, że z przygotowanych przez Wydział ofert praktyk korzysta niewielki odsetek studentów, w większości studenci wykorzystują możliwość samodzielnego wskazania podmiotu, w których chcą zrealizować praktykę. Studenci zwrócili uwagę, że większość tych ofert dotyczy okresu wakacyjnego, w którym wracają do domów rodzinnych lub podejmują pracę zarobkową.

Studenci posiadają możliwość skorzystania w trudnych sytuacjach życiowych związanych z Uczelnią, domem, pracą i środowiskiem rówieśniczym z pomocy psychologicznej w Punkcie Pomocy Psychologicznej dla Studentów.

Ważną rolę w procesie opieki nad studentami ocenianego kierunku pełnią również reprezentanci Samorządu Studenckiego Wydziału, którzy charakteryzują się dość dużą aktywnością na poziomie jednostki. Do głównych działań organu należy przede wszystkim współpraca z kołami naukowymi, reprezentowanie studentów w gremiach zarówno na szczeblu Wydziału, jak i Uczelni. Do zadań Samorządu należy również organizacja wydarzeń integrujących społeczność akademicką w obrębie Wydziału. Przedstawiciele studenccy mają aktywny wpływ na zmiany w programie studiów. Działania Samorządu Studentów Wydziału aktywnie, w miarę potrzeb wspierają Uczelniane struktury Samorządu Studenckiego Uczelni. Samorząd Studencki posiada należyte wsparcie finansowe i merytoryczne, które pozwala im na efektywne sprofilowanie ich działań i aktywności na rzecz studentów. Aktywni działacze mają możliwość starania się o indywidualną organizację zajęć, która wspiera ich społeczną działalność. Dodatkowo w budynku Wydziału znajduje się przestrzeń pracy dla Samorządu.

W spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wzięli również udział przedstawiciele kół naukowych. Działania kół naukowych skupiają się w głównej mierze na organizacji konferencji oraz wykładów. Koła, podobnie jak Samorząd, aktywnie wspierają proces integracji wśród studentów między innymi poprzez organizację zbiórek charytatywnych. Członkowie kół mogą liczyć na wsparcie merytoryczne i finansowe w zakresie uczestnictwa w licznych konferencjach tematycznych, zarówno o zasięgu Uczelnianym, ogólnopolskim, jak i międzynarodowym. Skupiając się na działalności naukowej, należy zaznaczyć, że studenci wchodzący w skład Koła podejmują liczne aktywności związane z publikowaniem artykułów w publikacjach naukowych oraz działania skierowane na czynny udział w konferencjach zarówno o zasięgu krajowym, jak i międzynarodowym. Na uwagę zasługuje fakt, że działalność kół w żaden sposób nie jest ograniczona. Opiekun naukowy pełni rolę mentora wspierając pomysły studentów. Dodatkowo, członkowie kół we wszelkich sprawach administracyjno-biurokratycznych zawsze mogą liczyć na pomoc opiekuna. Aktywni działacze mają możliwość starania się o indywidualną organizację zajęć, która wspiera ich naukową działalność. Obecni na spotkaniu studenci zwrócili uwagę, że w większym stopniu nie odczuwają tego, że władze jednostki doceniają ich działalność.

8.2.

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega przeglądowi, w których uczestniczą studenci. Studenci ocenianego kierunku mają możliwość oraz prawo wyrażenia swojej opinii o realizowanych zajęciach dydaktycznych w specjalnych ankietach. W ramach ankiety studenci ocenić mogą między innymi jakość studiów oraz jakość prowadzenia zajęć przez nauczycieli akademickich. Niektórzy studenci zwrócili uwagę, że nie czują, żeby głos studencki za pośrednictwem ankiet miał większe znaczenia. Wynikać może to z faktu, że pytania zawarte w ankietach są pytaniami zamkniętymi, co nie umożliwia studentom w pełni przekazania własnej opinii, a władzom dziekańskim w pełni zrozumieć potrzeby i oczekiwania studentów.

Dodatkowo, władze jednostki starają się wypracować strategię skutecznego dotarcia do studentów z informacjami oraz podejmują działania w celu na zachęcania studentów do większej aktywności i korzystania z oferowanych im możliwości. Np. władze Wydziału poza informowaniem studentów za pośrednictwem strony internetowej i gablot, organizują spotkania, na których studenci mogą na bieżąco dowiedzieć się niezbędnych informacji, np. w kwestii mobilności, czy praktyk.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 - *kryterium spełnione*

Uzasadnienie

Wydział oferuje wiele płaszczyzn opieki i wsparcia dla studentów ocenianego kierunku. Dotyczy to przede wszystkim wsparcia na poziomie dydaktyczno-naukowym, jak również wsparcia z zakresu pomocy materialnej. Mocną stroną na ocenianego kierunku jest niewątpliwie niewielka liczba studentów, która sprzyja budowaniu silnej więzi łączącej studenta z nauczycielem akademickim w duchu relacji "uczeń-mistrz". Należy również zwrócić uwagę na sprawne funkcjonowanie administracji Wydziału, Samorządu Studenckiego oraz Kół Naukowych.

Kolejną mocną stroną wsparcia studentów na WNEiZ jest możliwość skorzystania w trudnych sytuacjach życiowych związanych z Uczelnią, domem, pracą i środowiskiem rówieśniczym z pomocy psychologicznej w Punkcie Pomocy Psychologicznej dla Studentów.

Biorąc pod uwagę sposób informowania studentów o bieżących sprawach związanych z funkcjonowaniem jednostki, należy zaznaczyć, że studenci mogą liczyć na kompleksowy dostęp do informacji związanych z całym procesem kształcenia, które publikowane są na stronie internetowej Wydziału oraz w specjalnych gablotach informacyjnych. Informacje są aktualizowane na bieżąco.

Z drugiej strony, zastanowić należy się, czy punktowanie udziału w programach mobilnościowych nie łamie zasady równości dostępu do pomocy materialnej oraz czy przyznawanie dodatkowych punktów za działalność w kole naukowym za aktywną pracę jest osiągnięciem naukowym, czy społecznym.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania Uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

9.1.

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie kształcenia i planie studiów. Na stronie internetowej Wydziału znaleźć można dokumenty zawierające szczegółowe informacje o programie kształcenia, w szczególności informacje o wstępnych wymaganiach do podjęcia studiów, celach kształcenia, przewidywanych i typowych miejscach zatrudnienia po ukończeniu studiów oraz możliwościami dalszego kształcenia. Oprócz informacji o programie kształcenia, znaleźć można dokumenty zawierające szczegółowe informacje o planie studiów, w

szczegółności wykaz podzielonych na kategorie przedmiotów (przedmioty: ogólnouniwersyteckie, podstawowe i kierunkowe oraz inne przedmioty do zaliczenia). Na stronie znajdują się również aktualne sylabusy zawierające informacje o celach kształcenia, wymaganiach wstępnych, efektach uczenia się, treściach programowych, metodzie weryfikacji efektów kształcenia, literaturze obowiązkowej i uzupełniającej oraz formie i warunkach zaliczenia danego przedmiotu. Wszystkie pliki wrzucone są w formie oryginalnych dokumentów.

Strona internetowa WNEiZ posiada przyjazny dla użytkownika interfejs. Zwrócić również należy uwagę na słabe przygotowanie strony pod kątem dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Nie wszystkie standardy dostosowywania stron dla osób z niepełnosprawnościami są spełnione. W przypadku osób niedowidzących jednym z kluczowych rozwiązań w aspekcie dostępności, jest wielkość i czytelność stosowanej czcionki. Umownie przyjęło się, że symbolem odpowiadającym za możliwość takiej regulacji jest ikonka przedstawiająca trzy litery „A”. Strona nie posiada takiego dostosowania. Dodatkowo, zwrócić należy uwagę na brak możliwości odczytywania treści w wersji z kontrastem. Odpowiednio wysoki kontrast pomiędzy tekstem a tłem sprawia, że tekst ten jest dobrze widoczny, a co za tym idzie bardziej czytelny. Kolejnym ważnym aspektem jest publikacja oryginalnych dokumentów z uwagi na fakt, że programy dla osób niewidomych/słabowidzących nie odczytują dokumentów np. w formie skanu. Nie wszystkie pliki umieszczane na stronie są umieszczane w przystępnej dla osób z niepełnosprawnościami formie. Przykładem dokumentu zamieszczonego na stronie internetowej w formie niedostosowanej do osób z niepełnosprawnościami jest Regulamin studiów.

Uniwersytet Szczeciński corocznie przygotowuje dla kandydatów specjalną stronę internetową, na której umieszczane są niezbędne informacje związane z procesem rekrutacji. W informatorze kandydata znaleźć można informacje o celach kształcenia na kierunku, zakresie wiedzy absolwentów oraz wymieniane są zagadnienia, z którymi zmierzają się przyszli studenci. Dodatkowo, wskazywane są przykładowo instytucje, w ramach których studenci mogą odbyć praktykę studencką oraz miejsca pracy (stanowiska), które absolwenci podjąć mogą ze względu na otrzymaną wiedzę i zdobyte umiejętności lub wskazane są przedsiębiorstwa, w których absolwenci podjęli pracę. W ramach informatora kandydaci na studia znaleźć mogą również informacje o szczegółowych kryteriach kwalifikacji, z uwzględnieniem podziału na kategorie (grupy) przedmiotów maturalnych wraz z wagą znaczenia w procesie rekrutacji oraz algorytm przeliczania punktów kandydata. Wszelkiego rodzaju zagadnienia oraz treści związane z rekrutacją na studia są przedstawione w sposób zwięzły i kompletny na stronie internetowej, w szczególności informacje związane z zakładaniem konta w systemie elektronicznej rejestracji kandydata (system ERK) oraz niezbędnymi danymi do pomyślnego ukończenia rejestracji, wpłatą jak i zwrotem opłaty rekrutacyjnej. Szczegółowo przedstawiony jest również harmonogram procesu rekrutacji na studia z uwzględnieniem podziału na tury rekrutacji. Informowanie kandydatów o wyniku rekrutacji odbywa się za pomocą e-maila, komunikatu w systemie ERK oraz SMS. Kandydat na stronie internetowej znajdzie również szczegółowe informacje o procedurze wpisania na listę rezerwową w przypadku nieprzyjęcia na studia. Informatory umieszone są na stronie internetowej w postaci oryginalnego dokumentu, co znacząco ułatwia zapoznanie się kandydatom z ofertą studiów, w szczególności osobom z niepełnosprawnościami wzrokowymi. Treści na stronie są na bieżąco uaktualniane, w przypadku braku informacji, zawsze znajduje się informacja o przewidywanym terminie umieszczenia informacji (np. jak w przypadku wysokości czesnego dla studentów niestacjonarnych) lub informacja o tym, że szczegółowe informacje są w przygotowaniu. Akty prawne związane z procesem rekrutacji znajdują się w specjalnie przygotowane zakładce. Wspomnieć należy, że nie wszystkie akty prawne wprowadzone są w formie oryginalnego dokumentu z możliwością szybkiego wyszukiwania lub skopiowania treści.

Uniwersytet Szczeciński corocznie przygotowuje również szczegółowe informacje o zasadach rekrutacji oraz prowadzonych kierunkach studiów w językach obcych dla studentów cudzoziemców. Strona przygotowana jest w języku angielskim. Dobrą praktyką Uniwersytetu Szczecińskiego jest opracowanie informatora dla kandydatów obcokrajowców z praktycznymi informacjami związanymi z dojazdem do Szczecina, przeciętnymi kosztami życia w mieście, możliwościach zakwaterowania, ubezpieczeniu oraz opiece zdrowotnej. Dodatkowo, kandydaci obcokrajowcy znaleźć mogą informację o tanich noclegach oraz o stołówkach studenckich w całym mieście.

Przygotowana na potrzeby rekrutacji strona internetowa posiada przyjazny dla użytkownika interfejs. Wszystkie treści na stronie są logicznie rozmieszczone, dzięki czemu bez problemu odnaleźć można poszukiwane informacje. Prowadzenie strony sprawia, że użytkownik już po niedługim czasie przebywania na stronie intuicyjnie wie, gdzie znajdują się poszczególne elementy, zaś cała struktura informacyjna jest uporządkowana. Zwrócić należy jednak uwagę na słabe przygotowanie strony pod kątem osób z niepełnosprawnościami. Nie wszystkie standardy dostosowywania stron dla osób z niepełnosprawnością są w pełni spełnione. W przypadku osób niedowidzących jednym z kluczowych rozwiązań w aspekcie dostępności, jest wielkość i czytelność stosowanej czcionki. Umownie przyjęło się, że symbolem odpowiadającym za możliwość takiej regulacji jest ikonka przedstawiająca trzy litery „A”. Strona nie posiada takiego dostosowania. Zwrócić należy również uwagę na brak możliwości odczytywania treści w wersji z kontrastem. Odpowiednio wysoki kontrast pomiędzy tekstem a tłem sprawia, że tekst ten jest dobrze widoczny, a co za tym idzie bardziej czytelny. Kolejnym ważnym aspektem jest publikacja oryginalnych dokumentów z uwagi na fakt, że programy dla osób niewidomych/słabowidzących nie odczytują dokumentów np. w formie skanu. Nie wszystkie pliki umieszczane na stronie są umieszczane w przystępnej dla osób z niepełnosprawnościami formie.

9.2.

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących. Ocena możliwości publicznego dostępu do informacji odbywa się na kilku poziomach. Przede wszystkim bieżący dostęp do aktualizacji danych posiadają pracownicy dziekanatu, którzy za zadanie mają kontrolować zamieszczane informacje. Dodatkowo, członkowie Zespołów ds. Jakości kierunków na bieżąco monitorują zakres informacji oraz dokonują korekt w przypadku zdiagnozowania nieścisłości informacyjnych.

Studenci mają również możliwość brania udziału w badaniu ankietowym Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia. Ocena skuteczności działań związanych z aktualizacją stron odbywa się regularnie, co najmniej raz w semestrze podczas ankietyzowania studentów.

Na Wydziale powołany został Zespół ds. Promocji pod przewodnictwem prodziekana. Jednym z obszarów funkcjonowania Zespołu jest cykliczne weryfikowanie poprawności i aktualności udostępnianych publicznie informacji kierowanych do poszczególnych grup interesariuszy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 - *kryterium spełnione*

Uzasadnienie

Władze WNEiZ przykładają dużą uwagę na zapewnienie dostępu do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie kształcenia i planie studiów. Na stronie internetowej Wydziału znaleźć można

dokumenty zawierające szczegółowe informacje o programie kształcenia, planie studiów oraz sylabusy. Zwrócić również należy uwagę na słabe przygotowanie strony pod kątem potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Nie wszystkie standardy dostosowywania stron dla osób z niepełnosprawnością są w pełni spełnione.

Mocną stroną niewątpliwie jest przygotowanie dla kandydatów specjalnej strony internetowej z wszelkimi niezbędnymi informacjami związanymi z procesem rekrutacji. Na uwagę zasługuje również opracowanie informatora dla kandydatów obcokrajowców z praktycznymi informacjami związanymi z dojazdem do Szczecina, przeciętnymi kosztami życia w mieście, możliwościach zakwaterowania, ubezpieczeniu oraz opiece zdrowotnej.

Unowocześnianie stron internetowych pod kątem dostosowania ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania Uczelni Certyfikatu Dookonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

10.1

Merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nadzór nad kierunkami studiów sprawują przede wszystkim zespoły utworzone na podstawie Uchwały Senatu US nr 90/2011 z dnia 24 listopada 2011 r. w sprawie *Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Szczecińskim* oraz Zarządzenie Rektora US nr 7/2013 z dnia 14 lutego 2013 w sprawie *utworzenia zespołów...*. Ich zadaniem jest inicjowanie działań kontrolnych oraz gromadzenie, weryfikowanie i ocena informacji niezbędnych w procesie doskonalenia programów studiów. WSZJK funkcjonujący na WNEIZ uregulowany jest również uchwałą Rady WNEiZ nr 89/05/2017 z dnia 18 maja 2017 w sprawie *zatwierdzenia zmodyfikowanego Wydziałowego Systemu Zarządzania Jakością*. Na poziomie Wydziału główne elementy tego systemu to Wydziałowy Zespół (zadania: opiniowanie zmian, opracowywanie raportów dla dziekana, rady wydziału oraz rektora) i Kierunkowe Zespoły ds. Jakości i Programów Kształcenia (zadania: kompleksowe opracowanie programów studiów, analiza treści sylabusów, opiniowanie zmian w programie studiów, analiza informacji dotyczących jakości kształcenia, losów absolwentów i opinii pracodawców oraz ich wykorzystanie w doskonaleniu programu studiów, przeglądy okresowe, analiza zakładanych i uzyskanych efektów realizacji praktyk).

Na Wydziale zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy danych i informacji. Merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nadzór nad kierunkami studiów sprawują specjalnie utworzone zespoły. Na Wydziale są to Wydziałowy Zespół i Kierunkowe Zespoły ds. Jakości i Programów Kształcenia. Zespoły, jak również polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów funkcjonują w sposób formalny, w oparciu o uniwersyteckie akty prawne. Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy danych i informacji.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość oraz prawo wyrażenia swojej opinii o realizowanych zajęciach dydaktycznych w specjalnych ankietach.

10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

Zasady tworzenia i zatwierdzania programu studiów oraz dokonywania jego modyfikacji funkcjonują w oparciu o uniwersyteckie akty prawne. W ramach projektowania i modyfikacji programów kształcenia Zespoły ds. Jakości i Programów Kształcenia współpracują z pozostałymi jednostkami Uczelni, takimi jak Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości czy Akademickie Biuro Karier.

Wspomnieć należy, że istotnym elementem uwzględnianym w procesie dostosowywania programów kształcenia do wymogów rynku pracy stanowią analizy opinii pracodawców o umiejętnościach i kwalifikacjach absolwentów wydziału oraz wyniki badania losów absolwentów wydziału

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 – kryterium spełnione

Uzasadnienie

Merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nadzór nad kierunkami studiów wpływ ma wiele płaszczyzn. Z jednej strony nauczyciele akademicki, którzy poprzez pracę w Zespołach ds. Jakości i Programów Kształcenia mają możliwość w oparciu o swoją wiedzę i doświadczenie projektowania i doskonalenia programu studiów. Z drugiej strony, studenci mają możliwość oraz prawo wyrażenia swojej opinii o realizowanych zajęciach dydaktycznych w specjalnych ankietach. Pytania zawarte w ankietach są pytaniami zamkniętymi, co nie umożliwia studentom w pełni przekazania własnej opinii, a władzę dziekańską w pełni zrozumieć potrzeby i oczekiwania studentów.

Dodatkowo, swój udział w systemie projektowania, zatwierdzania, monitorowania, przeglądu i doskonaleniu programu studiów mają również jednostki takie jak Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości czy Akademickie Biuro Karier.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania Uczelni Certyfikatu Dokończono Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

4. Ocena dostosowania się Uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Wszystkie zarzuty wymienione w uchwałach Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej Nr 201/2011 PPKA z dnia 24 marca 2011 r. oraz Nr 13/8/2011 PPKA z dnia 7 lipca 2011 r. można uznać za spełnione, ponieważ dla:

1. Zarzutu I: *prowadzenie wszystkich zajęć dydaktycznych w ośrodkach zamieszcowych*, zakończono kształcenie w ZODach, a prowadzenie kształcenia na poziomie studiów II stopnia poza siedzibą Uczelni zostało przeniesione do nowoutworzonych Wydziałów w Wałcu i Gorzowie Wielkopolskim. Zakończono kształcenie na studiach niestacjonarnych w 2014/2015 roku (w 2010/2011 było 1185 studentów), a na studiach stacjonarnych liczba

studentów zmniejszyła do 66 studentów (w 2010/2011 było 555 studentów). Obecnie kształcenie na kierunku *ekonomii* ma charakter elitarny.

2. Zarzutu II: *Niska jakość części prac dyplomowych oraz tematyka niezgodna z kanonem kierunku ekonomia*, wprowadzono właściwy kanon specjalności i wzmocniono zasady zatwierdzania tematyki prac dyplomowych, ale pełne efekty tych zmian można już obserwować od roku akademickim 2012/2013.
3. Zarzutu III: *Zastrzeżenia do wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia* sprecyzowano wiele procedur jakości kształcenia, nad którymi nadzór sprawuje Wydziałowa Komisja ds. jakości w nowym osobowym składzie. Raportowanie wyników prac komisji jest przedstawiane Dziekanowi oraz członkom Rady Wydziału.
4. Zarzutu IV: *Niewłaściwe zasady rekrutacji na studia II stopnia*, dla kandydatów wywodzących się z kierunków oddalonych od *ekonomii* są „organizowane zajęcia wyrównawcze z przedmiotów podstawowych dla danego kierunku”, pomimo małych grup studenckich można obserwować ostrą selekcję (do 25%) oraz wiele ocen niedostatecznych.
5. Zarzutu V: *Zastrzeżenia do koncepcji kształcenia dotyczyły zlikwidowania formy zajęć „projekty własne”*, godziny przeznaczone na zajęcia w formie projektów włączono do zajęć prowadzonych w formie ćwiczeń. Wszystkie seminaria dyplomowe odbywają się w pełnym wymiarze przewidzianym w planie studiów i przy bezpośrednim udziale nauczycieli akademickich. Powyższy zarzut można oddalić.

Władze Wydziału dokonały analizy wszystkich wskazanych zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku *ekonomia*, a wdrożone działania naprawcze można szczegółowo zostały wykazane w poszczególnych kryteriach powyższego raportu.

**Szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej
Profil ogólnoakademicki**

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią Uczelni, mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w Uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Standard jakości kształcenia 2.1

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej Uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 2.4

Jeśli w programie studiów uwzględnione są praktyki zawodowe, ich program, organizacja i nadzór nad realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z nabywaniem kompetencji badawczych.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami

i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk (o ile praktyki są uwzględnione w programie studiów), prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa Uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicy są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.